

LUKUMU L'OLOLO LAKAFUNDI

*MATEU**Diuhu dia Jesu (Luk. 3:23-38)*

1 Okondo a diuhu dia Jesu Kristu, kanula ya Davidi, kanula y'Abarahama, one:

2 Abarahama akuti Isaka. Isaka akuti Jakoba. Jakoba akuti Juda la anangu. 3 Juda la wadendi Tamara wakuti Pereze la Zera. Pereze akuti Hezerona. Hezerona akuti Rama. 4 Rama akuti Aminadaba. Aminadaba akuti Nashona. Nashona akuti Salomona. 5 Salomona la wadendi Rahaba wakuti Boaza. Boaza la wadendi Ruta wakuti Obede. Obede akuti Jese. 6 Jese akuti Davidi, khum'ekanga.

Davidi la wadi aki Uriya wakuti Solomona. 7 Solomona akuti Rehoboama. Rehoboama akuti Abidja. Abidja akuti Asa. 8 Asa akuti Jehoshafata. Jehoshafata akuti Jorama. Jorama akuti Uziya. 9 Uziya akuti Jotama. Jotama akuti Ahaza. Ahaza akuti Hezekiya. 10 Hezekiya akuti Manase. Manase akuti Amose. Amose akuti Josiya. 11 Josiya akuti Jekoniya la anangu, l'etena kakawâtole la Babilona.

12 L'okongo w'etolamelu kawo la Babilona, Jekoniya akuti Sheyalatiyele. Sheyalatiyele akuti Zerubabele. 13 Zerubabele akuti Abiyude. Abiyude akuti Eliyakima. Eliyakima akuti Azora. 14 Azora akuti Zadoka. Zadoka akuti Akima. Akima akuti Eliyude. 15 Eliyude akuti Eleazara. Eleazara akuti Matana. Matana akuti Jakoba. 16 Jakoba akuti Josefu, umi a Mariya, nyangu Jesu, letawo vati: Kristu.

17 Okone nonga tshe uma le Abarahama edja ndu le Davidi, yaki nonga dikumi la nyei. Uma le Davidi edja ndu lam'akawâtole la Babilona, yaki nonga dikumi la nyei. Uma lam'akawâtole la Babilona edja ndu le Kristu, yaki nonga dikumi la nyei.

Eutwelu ka Jesu (Luk. 2:1-7)

18 Eutwelu ka Jesu Kristu kaki okone. Lam'akambamela Mariya, nyangu, le

Josefu, la ntundu ka vo wateyana, ndi akatanema la diemi diakandatshu uma le Nyuma k'Ekila. 19 Umendi Josefu aki

untu ololo. Ndi kunanga mbenyanya, akalangi mbukimo lu usheshe. 20 Keli lam'akandakanaka dia akambu aso, nyulungi, ondjelo a Khumadiondjo akene le ndi lu do. Ndi akawutela ati: We Josefu, kanula ya Davidi, tukaki woma dia mbosa wadeye Mariya. Ne dia diemi diutshwindi diku, dieli uma le Nyuma k'Ekila. 21 Ndi ayuta ona pami. Kuwole wati: **JESU**, ne dia ndi kayushimbela wudja andi uma lu kolo yawo. 22 Dikambu ne tshe diambuya dia nshidiya diui diakati Khumadiondjo l'ungu w'umvutshi ati: 23 Ulungi, usekaseka w'emuma ayutsho diemi. Ndi ayuta ona pami. Kawuwole vati: Emanuwele, (Kitshimudi ati: Unyashungu la su). 24 Lam'akemo Josefu uma lu djo, ndi akatshi uku akawutela ondjelo a Khumadiondjo. Ndi akose wadendi. 25 Keli ndi kumbeyana la ndi edja ndu lam'akanduti ona pami. Ku Josefu akawole ati: **JESU**.

*Akanga a Yimba Wambuya
Dia Ndjenda Jesu*

2 Lam'akuto Jesu la Betelehema ka la Judiya lu nshi ya khum'ekanga Herode, enda, akanga a yimba wakayi uma lu leke l'Ehutwelu ka unya uya la Jerusalema. Vo wakambula vati: 2 Khum'ekanga k'asi Juda lutwi, lend'endi na? Ne dia shu takenyi yoto yandi lu leke l'Ehutwelu, mbambutuya dia ndjôtomola. 3 Lam'akuki khum'ekanga Herode dikambu so, ndi akakasana, ndu asi Jerusalema tshe kame la ndi. 4 Ndi akasanganya elombedi a waki tshe la afundji wa wudja, akawambula lene ukuki Kristu mbuto. 5 Ku vo wakawutela vati: La Betelehema ka la Judiya. Ne dia umvutshi akafundi ati:

6 We Betelehema, lu kete ya Juda, We haleki tshitshe l'atei w'emuledi wa Juda, Ne dia umbuledi ayutumba uma le ye. Ndi kayulela wudja ami Isariyele.

7 Herode aketi akanga a yimba lu usheshe, ku vo wakûlimbitshiya etena kakene yoto shikaa. 8 Ndi akatumi la

Betelehema, akawatela ati: Nyutshu, nyutshihudia dikambu dia ona shikaa. Lam'ayunyutuwenana, kanyuyumvuteli, ndu dimi nkandjutshu la ntôtemola. 9 Lam'akawuki diui dia khum'ekanga, vo wakakime mbuka. Ku yoto yakawenyi lu leke l'Ehutwelu ka unya, yakatshu la ntundu kawo, edja ndu yakatemala ladiku dia lene aki ona. 10 Lam'akawenyi yoto, vo wakatamanya ngenangena. 11 Vo wakoto lu luudu, wakenyi ona ashashi la Mariya, nyangu. Ku vo wakakhusama, wakôtemola. Vo wakafula diango diawo, wakawusha eshasha: paunyi, malashi, la mura. 12 Lam'akawaewula Unyashungu lu do dia aha vo nkalula utsha le Herode, vo wakatshu utsha lu kete yawo lu mbuka kekina.

Wambulawo la Jesu Utsha l'Edjibitu

13 Lam'akawatshu, nyulungi, ondjelo a Khumadiondjo akene le Josefu lu do. Ndi akawutela ati: Unela, osa ona la nyangu, ulawo utsha l'Edjibitu. Utudjase leko edja ndu lam'ayumukutela, ne dia Herode ayuyanga ona dia mbudiaka. 14 Ndi akunela, akose ona la nyangu l'utshu, akatshu l'Edjibitu. 15 Ndi akatutshikala leko edja ndu lam'akavu Herode. Dikambu so diakayala ne dia nshidiya diui diakati Khumadiondjo lu unyo w'umvutshi ati: Dimi laketi on'ami uma l'Edjibitu.

Wambudiaka Ana Waha la Dikambu

16 Lam'akenyi Herode ati: Akanga a yimba wambonsoka, ndi akatamanya mbuka kele. Ndi akatumi diui, ku wakadiaki ana apami tshe waki la deku pendi pulu l'esi wa la Betelehema ndu wa l'utshimba tshe, uku etena kakûlimbitshiya akanga a yimba. 17 Ku diui diakashidiyama diakati umvutshi Jeremiya ati: 18 Diui diakukema lu Rama, Delu la utanda a wuki, Ratsele alela an'andi. Ndi akaseke dia antu mbusamba, Ne dia an'andi tawakiko.

Wambukalula La Nazareta

19 Keli lam'akavu Herode, nyulungi, ondjelo a Khumadiondjo akene le Josefu lu do l'Edjibitu. Ndi akati ati: 20 Unela, osa ona la nyangu, utshu lu kete ya Isariyele, ne dia waku wakayangi ndjaka ona wambuvo. 21 Ndi akunela, akose ona la nyangu, akayi lu kete ya Isariyele. 22 Keli lam'akuki Josefu ati: Arakelao ambulela Judiya lu dihuli dia Herode, shi, ndi akuki woma dia ntsho leko. Lam'akawewula Unyashungu lu do, ndi

akatshu lu beke dia la Ngalili. 23 Ndi akayi, akayudjase lu ngelu ketawo vati: Nazareta. Dikambu so diakayala dia nshidiya diui diakati amvutshi vati: Wayuweta vati: Usi Nazareta.

Joani Ubatizanyi Ambusambisha (Mak. 1:1-8; Luk. 3:1-9, 15-17; Joa. 1:19-28)

3 Lu nshi sho, Joani Ubatizanyi akayi. Ndi akasambisha l'usui wa Judiya, ata ati: 2 Nyukadimuli etema, ne dia diulelu dia l'ulungu diaya suki. 3 Ndi kakataka umvutshi Isaya ati: Diui dia untu lahanguhango l'usui ati: Nyolongosole mbuka ka Khumadiondjo, Nyusimbuli esese andi. 4 Joani ndame aki la dihondo dia diosa dia kamelo, la uya w'ekuhu lu lukindi landi. Mbu ya nde yandi yaki endjo la usanga. 5 Ku asi Jerusalema, la asi Judiya tshe, ndu wa lu beke tshe diaki lasuki la Jorodana wakatshu le ndi. 6 Ndi akabatiza l'okedi wa Jorodana washula kolo yawo.

7 Keli lam'akandenyi Afarise la Asaduke efula wayayi dia ndjubatizama le ndi, ndi akawambula ati: Nyu ana w'akhuha! akanyewula dia ndawo kele kayayi? 8 Nyoto elua uku ukadimudinyu etema. 9 Tanyukanaki l'etema anyu nyati: Shu teko la tshesu Abarahama. Dimi lambunyutela nti: Unyashungu mbeyaka mbulwela Abarahama tukanula uma lu ave ane. 10 Kakiane kenge yambukitshama la tshina di'etamba. Okone utamba tshe wahato elua w'ololo ayokotama, ayukadjema lu dja.

11 Dimi lambunyubatiza l'ashi dia ekadimwelu k'etema. Keli layayi l'okongo ami, ambundeka wulu: dimi kema ololo wukukimi memba sabata yandi. Ndi ayunyubatiza la Nyuma k'Ekila la dja. 12 Ndi eko la ledi lu lunya landi. Ndi ayedia efufwelu kandi ololo: ayusanganya epunga andi lu dipenge. Keli ndi ayutshumba puhudi lu dja yahadimala.

Jesu Ambubatzama (Mak. 1:9-11; Luk. 3:21-22)

13 Jesu akayi uma la Ngalili uya la Jorodana le Joani, dia ndi ndjubatizama le ndi. 14 Keli Joani kunanga; ndi akawutela ati: Dimi kahumba mbatizama le ye, kayayaye le mi na? 15 Keli Jesu akûkaluya diui ati: Utukutetawi ntsha okone, ne dia dio diambusungana dia shu nshidiya akambu w'ololo tshe. Ku ndi aketawo. 16 Lam'akabatizama Jesu, kem'edja ndi

akatumbi uma l'ashi. Nyulungi, ulungu akadihwama, ku ndi akenyi Nyuma ka Unyashungu ayahulo uku fudu k'inga, akayuwahema. 17 Ku diui diakayi uma l'ulungu ati: On'ami la ngandji one, ndi atongenyanzenyaka ololo.

***Jesu Ambuhimbama
(Mak. 1:12-13; Luk. 4:1-13)***

4 Nyuma k'Ekila akalombola Jesu l'usui dia ndi ntuhimbama le uhibanyi. 2 Lam'akandakili mbu ya nde tanyi akumi anei la etshu akumi anei, ndi akuki ndjala. 3 Uhibanyi akayi le ndi, akawutela ati: Naka On'a Unyashungu keye, uteli ave ane wahilo kenga dia ma. 4 Keli ndi akûkaluya diui ati: Akafundama ati: Untu hayala la lumu ne dia ma tu, Keli ayuyala la lo ne dia aui tshe Watumba uma l'unyo wa Unyashungu. 5 Ku uhimbanyi akatshu la ndi lu ngelu k'ekila, akûkitsha l'ote w'etemwelo. 6 Ndi akawutela ati: Naka On'a Unyashungu keye, ulimbo uya la kete, ne dia akafundama ati: Ndi ayukosengwela andjelo andi, Ku vo wayukemba lu anya awo, Ne dia we atukuhumanya dikaka lu dive. 7 Jesu akawutela ati: Akafundama ntu ati: Tuhimbaki Khumadiondjo, Unyashungu aye. 8 Uhibanyi akatshu la ndi ntu l'ote w'ukungu, akawenya wauulu tshe wa l'andja ndu lutumbu lawo. 9 Ndi akawutela ati: Dimi layukushawo, vo tshe, naka we ayunkhusamela dia ntemolami. 10 Ku Jesu akawutela ati: Satana, mo! ne dia akafundama ati: Kotemolaki Khumadiondjo, Unyashungu aye, Kûkambelaki ndame ulimu. 11 Uhibanyi akûtshiki. Ku andjelo wakayi, wakûkimanyia.

***Jesu Ambutsho la Ngalili
(Mak. 1:14-15; Luk. 4:14-15)***

12 Lam'akuki Jesu ati: Wambunda Joani, ndi akatshu la Ngalili. 13 Ndi akamo uma la Nazareta, akayudjase la Kaperenauma ka lasuki l'uduwa, lu leke la Zebuluna la Nafetali. 14 Dikambu ne diakayala dia nshidiya diui diakati umvutshi Isaya ati: 15 Kete ya Zebuluna la kete ya Nafetali, L'umamu w'uduwa, la wedi wa Jorodana, Ngalili k'asi wedja — 16 Antu wakadjaseka lu udjima Wakenyi usasi a wuki. Usasi wakahetela antu wakadjaseka Lu dihuli dia didjidji dia nyoi. 17 Uma l'etena kako, kakatatela Jesu nsambisha, ata ati: Nyukadimuli etema, ne dia diulelu dia l'ulungu diaya suki.

***Jesu Ambeta Antu Anei lu Ambeki
(Mak. 1:16-20; Luk. 5:1-11)***

18 Lam'akatakendakendaka Jesu l'umamu w'uduwa wa Ngalili, ndi akenyi untu la onangu, Simona letawo vati: Petero, la Andere, wakadjaka tei l'uduwa, ne dia vo waki amundji wa nsi. 19 Ndi akawutela ati: Nyundjeli, layunyuhiluya amundji w'antu. 20 Kem'edja vo wakatshiki tei yawo, wakûyeli. 21 Lam'akandamo uma leko, ndi akenyi untu ukina la onangu, Jakoba on'a Zebede, la Joani, waki lu watu la shewo Zebede, walongosola tei yawo, ku ndi akawaeti. 22 Kem'edja vo wakatshiki watu la shewo, wakûyeli.

23 Jesu akakindula la Ngalili tshe, aketshaka antu lu temwelo diawo, akasambishaka lukumu l'ololo la diulelu. Ndi akakonoyaka wehu tshe w'elandu la wehu tshe wa hemo waki la antu. 24 Lukumu landi lakadiangana la Suriya tshe. Vo wakawela antu tshe waki l'elandu, ndu akanga a wehu efula wa hemo, akanga w'asui, akanga w'edienge, akanga a dikhunye, ndu akanga wa tshumbi, ku ndi akakonoya. 25 Elui a waki w'antu wakûyeli uma la Ngalili, uma la Dekapoli, uma la Jerusalema, uma la Judiya, ndu uma la wedi wa Jorodana.

***Daku dia Jesu lu Dikuna:
Etshoko w'Antu***

5 Lam'akenyi Jesu elui w'antu, ndi akambela l'ukungu. Lam'akandadjase, ambeki andi wakayi le ndi. 2 Ndi akafula unyo, akawaetsha ati:

3 Wane weli la wula l'etema, weko la otshoko, ne dia diulelu dia l'ulungu dieli diawo.

4 Wane watulelaka, weko la otshoko, ne dia vo wayusambama.

5 Wane weli la memakana, weko la otshoko, ne dia vo wayukita kete.

6 Wane weli la ndjala la pusa ka akambu w'ololo weli la otshoko, ne dia vo wayulutshama.

7 Wane wukana ketshi, weko la otshoko, ne dia vo wayuwauka ketshi.

8 Wane weli la etema wa pudipudi, weko la otshoko, ne dia vo wayena Unyashungu.

9 Waelundja antu weko la otshoko, ne dia vo wayuwaeti vati: Ana wa Unyashungu.

10 Wane wambusuyama dia akambu w'ololo, weko la otshoko, ne dia diulelu dia l'ulungu dieli diawo.

11 Lam'ayuwunyotenga, lam'ayuwunyusuya, lam'ayuwunyumamanyia wehu tshe

w'akambu wa kolo dia dikambu diami, nyeko la otshoko. 12 Nyongenengene, nyutamanya ngenangena, ne dia difutu dianyu dieko efula l'ulungu, ne dia wakasuya amvutshi waki la ntundu kanyu wuhu ako.

Ambeki l'Atei a Wa la Kete (Mak. 9:50; Luk. 14:34-35)

13 Leho la la kete mbenyu. Keli naka leho lambusuwo, ukundi ayuluyala mpe ntu? Lo lambuyala anyanya, wayulukadja, wayulukamela l'ekulu w'antu.

14 Yanyi ya wa la kete mbenyu. Haweyi mbishe usumba weli ladiku dia dikuna. 15 Antu hawutohetshaka tala, ku dikitsha la tshina dia kidunda, keli watudikitshaka ladiku dia ekitshelu ka tala. Usasi adio atohetelaka antu tshe weli lu luudu. 16 Okone usasi anyu ahete la ntundu ka antu, dia vo kaweyi etsha anyu w'ololo, kawutumbuli Shenyu le l'ulungu.

Jesu Akayi Dia Ndjushidiya Elembe la Aui wa Amvutshi

17 Tanyukanaki nyati: Dimi lakayi dia ndjudiaka elembe la aui wa amvutshi. Dimi kundja dia ndjudiaka, keli lakayi dia ndjashidiya. 18 Mete kanyutelami nti: Edja ndu lam'ayushisho ulungu la kete, nduku djetaleta, nduku shikoshiko yayushisho uma l'elembe, edja ndu lam'ayutshama akambu ane tshe. 19 Untu tshe ladiaka olembe omotshi uma l'elembe ene wuleki tshitshe, ndu letsha antu dia ntsha wuhu ako, wayuweta vati: Luleki tshitshe lu diulelu dia l'ulungu. Keli untu tshe layuwatshaka, ndu layuwaetshaka, wayuweta vati: Untu a wuki lu diulelu dia l'ulungu. 20 Dimi lambunyutela nti: Nyu hanyeyi mboto lu diulelu dia l'ulungu, tshikima akambu anyu w'ololo mbuleki wa afundji la Afarise.

Dikambu Dia Lutunu (Luk. 12:57-59)

21 Nyu nyakuki diui diakawatela antu w'edjedja vati: Tudiakaki. Untu tshe ladiaka, ayuyala la dikambu dia ntsho l'elumbwelu. 22 Keli dimi lambunyutela nti: Untu tshe luka unyandi keke, ayuyala la dikambu dia ntsho l'elumbwelu. Untu tshe layutela unyandi ati: We djeli, ayuyala la dikambu dia ntsho l'embadi. Untu tshe layuta ati: We epoka, ayuyala la dikambu dia ntsho lu luwina la dja. 23 Okone naka we eko lu nkimo ushasha aye l'ediakelu, ku we ambuho wati: Unyami eko la mi dikambu, 24 kutshiki ushasha aye leko la ntundu k'ediakelu.

Kutshu, kutashidisha dikambu diasaye la unyaye, kuyi, kuyukimo ushasha aye. 25 Ukitanyia la utunyi aye esadi lam'ekinyu lu mbuka. Ne dia utunyi aye atukutukukimo le umbadi, la umbadi ntukukimo le ulami, ku vo ntukudja lu lukanu. 26 Mete kakutelami nti: We hutumba uma leko, tshikima we ambufuta dikuta dia ndjihelu.

Dia Luseka

27 Nyu nyakuki diui diakawati vati: Tunanaki luseka. 28 Keli dimi lambunyutela nti: Untu tshe lenda umuntu, ku ndi ambükumbula, ndi ambunana la ndi l'utema. 29 Naka su diaye dia lupami diambukutakanya, udikhunduli, udikadja. Ne dia nshisha leke otoi l'uma lu dimba ndeka mbikadjema l'utundu aye tshe lu luwina la dja ololo. 30 Naka lunya laye la lupami lambukutakanya, uluhimbuli, ulukadja. Dia nshisha leke otoi l'uma lu dimba ndeka mbikadjema l'utundu aye tshe lu luwina la dja ololo.

31 Wakati ntu vati: Untu tshe lakimo wadendi, awusha mukanda wa ndjaka diwala. 32 Keli dimi lambunyutela nti: Untu tshe lakimo wadendi, naka aha lu dikambu dia luseka, ndi ambuwete umunanyi. Untu tshe latshuka umuntu losekiwo, ambunana.

Dia Tshibelu

33 Ntu, nyakuki diui diakawatela antu w'edjedja vati: Tutshibaki lu kashi, keli ushidiyaka kene kakayatshibe le Khumadiondjo. 34 Keli dimi lambunyutela nti: Tanyutshibaki nduku utshiba. Tanyutshibaki ulungu, ne dia vo weli kiti ka diulelu ka Unyashungu. 35 Tanyutshibaki kete, ne dia yo yeli kihuna k'ekulu andi. Tanyutshibaki Jerusalema, ne dia yo yeko usumba wa khum'ekanga ka wuki. 36 Tutshibaki ote aye, ne dia we heyi mpiluya wondji a divu otoi dia vo ndjala wema kana udima. 37 Keli diui dianyu diayali: Elu; kana Kema. Diui tshe diahema ladiku dia aui aso dieli uma le kanga kolo.

Dia Nsomboya (Luk. 6:29-30)

38 Nyu nyakuki diui diakawati vati: Su la su, nu la nu. 39 Keli dimi lambunyutela nti: Tanyulemanyaki la untu a kolo. Keli naka untu ambukokomola lu tama dia lunya la pami, kuwingisweli ndu tama dikina. 40 Naka untu omotshi nangaka dia ntukufunda, dia mbosa ukutu aye, kükimo, ndi kose ndu koti diaye. 41 Naka untu ambukokendjakendja kilometere otoi

la wulu, kutshu la ndi kilometere hyendi. 42 Usha one lakolomba engo. Tutshindjaki okongo le one lalanga nsomba uma le ye.

Dia Nanga Atunyi (Luk. 6:27-28, 32-36)

43 Nyu nyakuki diui diakawati vati: Ulangi unyaye, uhetsa utunyi aye. 44 Keli dimi lambunyutela nti: Nyulangi atunyi anyu, nyolombe wane watunyusuyaka. 45 Okone nyu nyayuyala ana wa Shenyu le l'ulungu, ne dia ndi atuhutuyaka unya le antu wa kolo ndu le antu w'ololo, ndu atutumaka mvula le antu w'ololo ndu le antu wa kolo. 46 Naka nyu nyatulungaka wane watunyalungaka, nyayuyala la difutu diakona? Ndu elungudi w'elambu hawututshaka osoku uka? 47 Naka nyu nyatemulaka anyanyu atu, dikambu diakona diatunytshaka diulekinyu antu akina? Ndu asi wedja hawututshaka osoku uka? 48 Okone nyuyali ololo tshe, uku weli Shenyu le l'ulungu ololo tshe.

Dia Nkimo Diango la Ketshi

6 Nyewo, tanyutshaki akambu anyu w'ololo la ntundu k'antu dia menama le wo. Ne dia naka nyu nyayutsha osoku, keti nyu hanyuyala la difutu le Shenyu leli l'ulungu.

2 Okone lam'ashanyu antu diango la ketshi, tanyudaki pungi la ntundu kanyu, uku atutshaka akanga a lukesu lu temwelo la lu esese, wambulungulaka difutu diawo. 3 Keli we, lam'ashaye antu diango la ketshi, lunya laye la lomosho taleyaki okone wutshi lunya laye la lupami. 4 Okone ushaki antu diango la ketshi lu usheshe. Ku Sho latenaka lu usheshe, ayukufuta.

Dia Nomba; Nomba ka Khumadiondjo

5 Lam'ayunyalomba, tanyuyalaki uku akanga a lukesu. Ne dia vo watulungaka nomba wemadi lu temwelo ndu lu asanga w'esese, dia vo menama le antu. Mete kanyutelami nti: Vo wambulungulaka difutu diawo. 6 Keli we, lam'ayunyalomba, oto lu luudu laye, udihi lukuki, olombe Sho leli lu usheshe. Ku Sho latenaka lu usheshe, ayukufuta.

7 Lam'ayunyalomba tanyufudiaki aui w'anyanya lu alombelo anyu, uku atutshaka asi wedja. Ne dia vo watukanaka vati: Wayuwaukela ne dia efula k'au awo. 8 Tanyuyalaki uku vo, ne dia Shenyu mbeyaka diango diahumbanyu la ntundu nyatolombe. 9 Nyolombaki okone nyati: Shesu le l'ulungu, Lukumbu laye lalemiami.

10 Diulelu diaye diayi. Lulangu laye latshami La kete uku atshamalo l'ulungu. 11 Utusha mbu ya nde ya la lushi la lushi elo. 12 Utudimanyia kolo yasu, Uku adimanyiyasu wane watutshela kolo. 13 Tutukumiaki lu ehimba, Keli utushimbela uma lu kolo, Ne dia we keli kanga diulelu, Wulu la lutumbu pundju. Ayali osoku! 14 Ne dia naka nyu nyambudimanyia antu kolo yawo, ndu Shenyu leli l'ulungu ayunyudimanyia. 15 Keli naka nyu hanyudimanyia antu kolo yawo, keti ndu Shenyu leli l'ulungu hunyudimanyia kolo yanyu.

Dia Nkila Mbu ya Nde

16 Lam'ayunyukila mbu ya nde, tanyulingalingaki uku akanga a lukesu. Ne dia vo watulanyaka dundji diawo dia menama le antu, ati: Mbu ya nde mbukidiwo. Mete kanyutelami nti: Vo wambulungulaka difutu diawo. 17 Keli we lam'ayunyukila mbu ya nde, ukiti iso l'ote, otsha elundji; 18 dia antu tawukenaki vati: Mbu ya nde mbukidiye, keli Sho leli lu usheshe, ayukena. Ku Sho latenaka lu usheshe ayukufuta.

Dia Eumbelu ka Mete; la Dia Usasi w'Utema (Luk. 12:33-34)

19 Tanyuyaumbelaki diango la kete, lene ukuki tumumbu la matadi dilanya, lene ukuki evi mbula mvudu la diva. 20 Keli nyuyaumbeli diango l'ulungu, lene aheyi tumumbu kana matadi dilanya, lene aheyi evi mbula mvudu la diva. 21 Ne dia len'eli diango diaye, kayuyala ndu utema aye.

22 Su dieli tala dia dimba. Okone naka su diaye dieko ololo, dimba diaye tshe diayulula too la usasi. 23 Keli naka su diaye dieko kolo, dimba diaye tshe diayulula too la udjima. Okone naka usasi weli l'utema aye weko udjima, ndi efula kayuyala udjima li!

Dia Ndjakananya (Luk. 16:13)

24 Nduku untu leya nkambela ewandji ehendi ulimu. Ne dia ndi ayuhetsha omotshi, ayulanga ukina, kana ayekela omotshi, ayonyola ukina. Nyu hanyeyi nkambela Unyashungu la ukundji ulimu.

25 Diako mbanyutelami nti: Tanyuyananyaki dia nyumu nyati: Ayutole na? kana, ayutono na? kana dia alimba anyu nyati: Ayutolota na? Lumu haluleki mbu ya nde? dimba hadiuleki ahondo? 26 Nyendi okone weli fudu ya l'ulungu, yo hayutuneka, hayutunaka, hayutumbaka diango lu apenge,

keli Shenyu leli l'ulungu atuyileshaka. Nyu hanyuyileki ushinga a wulu uka? 27 Untu akona l'atei anyu, lam'ayunduyakananya, ku ndi ayeya mbudia utali andi kubita otoi? 28 Ya ukundi ayanakananyu dia ahondo? Nyendi alembo wa l'usui uku ulawo. Vo hawutukambaka ulimu kuyanga mbitsha ahondo. 29 Keli dimi lambunyetela nti: Kuyanga Solomona lu lutumbu landi tshe kondota uku dembo dimotshi dia l'atei awo. 30 Keli naka Unyashungu atolotshaka adiyu wa l'usui, weli la lumu elo, ku lui wayukadjema lu atshuka wa dja, undi, ndi huleka nyolotsha nyu akanga a mbetawo ka tshitshe? 31 Okone tanyuyakananyaki nyati: Ayutole na? kana, ayutono na? kana, ayutolota na? 32 Ne dia asi wedja watuyangaka diango so tshe. Shenyu leli l'ulungu mbeyaka ati: Nyu dihumbaka dio tshe. 33 Keli ntundu nyutayangidi diulelu la ololo wa Unyashungu, ku diango so tshe diayuyala dianyu.

34 Okone tanyuyakananyaki dia lui, ne dia lui ayuyakananya. Lushi la lushi leko la akambu alo.

Dia Dialelu Dia Akambu wa Antu (Luk. 6:37-38, 41-42)

7 Tanyalaki akambu w'antu, vo watukala akambu anyu. 2 Ne dia wayala akambu anyu uku walanyu akambu awo. Wayunyedikela diango uku awaedikelanyu. 3 Ukundi enaye fumvufumvu lu su dia unyaye, keli we hakani dia wima utamba weli lu su diaye? 4 Ukundi eyaye mvutela unyaye wati: Ela nkutundja fumvufumvu lu su diaye, lam'eli wima utamba lu su diaye weme? 5 We kanga lukesu, ntundu utayatundjisha wima utamba uma lu su diaye. Ku kuyenyi ololo dia ntundja fumvufumvu yeli lu su dia unyaye.

6 Tanyushaki fo engo k'ekila. Tanyukaki mboko yanyu y'akeso la ntundu ka sumbu, ne dia yo yatukuyikamela la tshina dia sanga yayo, ndu yatukuyukadimo ku yo ndjunyatshatsha.

Dia Nomba (Luk. 11:91-3) Yediko ya Nshanela (Luk. 6:31)

7 Nyolombe ku wayunyusha. Nyuyangi ku nyayena. Nyokokole, ku wayunyudihula. 8 Untu tshe latolombaka, atulungulaka. Untu latuyangaka, atenaka. Untu latokokolaka, wayudihula. 9 Untu akona l'atei anyu, ukuki on'andi olomba ukama wa ma, ku ndi mbusha dive? 10 Kana ndi mbolomba

lusi, ku ndi mbusha ului? 11 Okone, naka nyu antu wa kolo, mbeyaka mbisha an'anyu eshasha w'ololo, Shenyu leli l'ulungu haleki mbisha antu wolomba diango di'ololo uka? 12 Okone nyutsheli antu akambu tshe uku alanganyu vo nyutshela. Diui so dieko utundu w'elembe la aui wa amvutshi.

Mbuka Hyendi (Luk. 13:24)

13 Nyoto lu suku dia tshitshe, ne dia suku dieli wuki, la mbuka keli wuki utsha l'elanyelu, antu efula watotoka loko. 14 Ne dia suku dieli tshitshe, la mbuka keli tshitshe utsha lu lumu, antu atoi mbatukienaka.

15 Nyewo amvutshi wa kashi watuyakaka le nyu, wolotshi dikuhu dia ekoko, keli l'etema awo weli ndjaundu ya ngala. 16 Nyayalimbitela uma lu elua awo. Undi antu watumbaka elua wa tomwemwe uma lu ekodi w'atende, kana elua wa fingi uma lu ahangula koi? 17 Okone utamba tshe w'ololo atotokaka elua w'ololo. Keli utamba wa kolo atotokaka elua wa kolo. 18 Utamba w'ololo heyi nto elua wa kolo, kana utamba wa kolo nto elua w'ololo. 19 Utamba tshe wahato elua w'ololo, ayokotama, ayukandjema lu dja. 20 Okone nyu nyayalimbitela uma l'elua awo.

21 Aha untu tshe latumbetaka ati: Khumadiondjo, Khumadiondjo, kayoto lu diulelu dia l'ulungu. Keli paka one latutshaka lulangu la Papa leli l'ulungu. 22 Lushi loso, antu efula wayumvutela vati: Khumadiondjo, Khumadiondjo, shu kumvutaka akambu wahatayi lu lukumbu laye, shu kuntundjaka ediengela lu lukumbu laye, shu kuntshaka akambu wa mamba efula lu lukumbu laye? 23 Ku dimi layahunwela nti: Dimi halanyeyi nduku yema. Nyumanganeli, nyu atshi wa kolo.

Atshina Ahendi (Luk. 6:47-49)

24 Okone untu tshe latukaka aui ami ane, ndu latatshaka, ayufana la kanga yimba, lakahiki luudu landi ladiku dia dive. 25 Mvula yakalo, dula diakayi, pepe yakapepe, yakakomama lu luudu lako. Keli lo kunyuko, ne dia lo lakahikama ladiku dia dive. 26 Ku untu tshe latukaka aui ami ane, lahatatshaka, ayufana la kanga enginye, lakahiki luudu landi ladiku dia lokongo. 27 Mvula yakalo, dula diakayi, pepe yakapepe, yakakomama lu luudu lako, ku lo lakanyuko. Enyukwelu kalo kaki wuki.

28 Lam'akashili Jesu mvuta aui aso, elui a waki w'antu wakambi dia wetshelu andi,

29 ne dia ndi akawaetsha uku kanga aui, aha uku afundji avo.

***Jesu Ambokonoya Kanga Sudi
(Mak. 1:40-45; Luk. 5:12-16)***

8 Lam'akahulo Jesu uma l'ukungu, elui a waki w'antu wakuyeli. 2 Nyulungi, kanga sudi akayi le ndi, akakhusama la ntundu kandi; akati ati: Khumadiondjo, naka we alanga, we mbeyaka nkonoyami. 3 Ndi akasimbula lunya, akawunanda, akati ati: Dimi nangaka, okono. Kem'edja, sudi kandi kakakono. 4 Jesu akawutela ati: Tutelaki untu. Keli utshu, utuyaenya le elombedi, ndu utulambuli ulambu wakati Mose uku djimbitelu le wo.

***Jesu Ambandula Olombodi w'Alimbi
(Luk. 7:1-10)***

5 Lam'akakumi Jesu la Kaperenauma, olombodi w'alimbi akayi le ndi. Ndi akosengasenga ati: 6 Khumadiondjo, ukambi ami ambetama lu luudu la hemo k'ekusi. Ndi ambusuwa efula. 7 Jesu akawutela ati: Dimi layuya, layuyokonoya. 8 Keli olombodi w'alimbi akukaluya diui ati: Khumadiondjo, dimi kema ololo wukukiye mboto lu luudu lami, keli uti diui tu, ku ukambi ami ayokono. 9 Dimi leko l'okongo wa akina, ndu dimi leko la alimbi l'okongo ami. Naka layutela one nti: Utshu, ku ndi ntsho; la ukina nti: Uyi, ku ndi ndja; ndu le ukambi ami nti: Utshi dikambu ne, ku ndi ntsha. 10 Lam'akuki Jesu aui aso, ndi akambi. Ndi akatela wane wakayuyelaka ati: Mete kanyutelami nti: Dimi latenyi mbetawo ka wuki okone, kuyanga lu Isariyele. 11 Dimi lambunyutela nti: Antu efula wayuya uma l'ehutwelu ndu uma l'edjelu ka unya, wayudjase la Abarahama, la Isaka, la Jakoba lu diulelu dia l'ulungu. 12 Keli ana wa diulelu wayukadijema l'andja lu udjima. Delu diayuyala leko ndu nkeketanya ka wanyu. 13 Jesu akatela olombodi w'alimbi ati: Utshu, diatshami uku mbetawo kaye. Ukambi andi akakono lu unya ako.

***Jesu Ambokonoya Ukilu
a Petero a Umuntu
(Mak. 1:29-31; Luk. 4:38-39)***

14 Lam'akoto Jesu lu luudu la Petero, ndi akenyi ukilu a Petero a umuntu etami baka la diungi. 15 Ndi akawunanda la lunya landi, ku diungi diakashili. Umuntu ako akunela, akukambela ulimu. 16 La dikolo, vo wakawela antu efula waki la edienge. Ku ndi

akatundja edienge la diui tu. Ndi akakonoya tshe waki la hemo. 17 Dikambu so diakayala, dia nshidiya diui diakati Isaya ati: Ndamwe kakose weodu asu, kakembe hemo yasu.

***Dia Ndjala Umbeki wa Jesu Aha
Dikambu Dia Tshitshe***

18 Lam'akenyi Jesu elui a waki w'antu wudingi, ndi akati ati: Tuteho la wedi. 19 Ufundji omotshi akayi le ndi, akawutela ati: Umbetsha, dimi layukuyela lu ahuli tshe wayuyutsho. 20 Jesu akawutela ati: Mbulu yeko la afuku, fudu ya l'ulungu yeko la kefu, keli On'a untu kema la lama mbetamia ote andi. 21 Umbeki ukina akawutela ati: Khumadiondjo, etawo dimi tatshwi la ntukhunde papa. 22 Keli Jesu akawutela ati: Undjeli, utshiki edu wakhundeke asikawo edu.

***Jesu Ambolembohaya Lohelodi
(Mak. 4:35-41; Luk. 8:22-25)***

23 Lam'akoto Jesu lu watu, ambeki andi wakuyeli. 24 Nyulungi, lopepe la wulu lakayi l'uduwa, ku watu akakumbama la asukhu. Keli ndi aki lu djo. 25 Vo wakatshu le ndi, wakawemula, wakati vati: Khumadiondjo, utushimbela, tambuvo. 26 Ndi akawutela ati: Okoko wana wakanyu woma, nyu akanga wa mbetawo ka tshitshe? Ku ndi akunela, akahangwela lopepe la ashi w'uduwa, ku wakalembohala yoo. 27 Antu wakambi, wakati vati: Na wuhu w'untu one lakitanyia ndu lopepe ndu ashi w'uduwa diui diandi?

***Akanga w'Edienge la Ngadara
(Mak. 5:1-20; Luk. 8:26-39)***

28 Lam'akateho Jesu la wedi ukina lu kete y'asi Ngadara, antu ahendi waki la edienge wakahumana la ndi. Vo wakayatumbaka uma la waumbu la ngala ka wulu wuhu waki nkukuka untu mbeta lu mbuka keso. 29 Nyulungi, vo wakahangohango vati: Dikambu diakona diasasu la ye, we On'a Unyashungu? We ambuya lindu dia ndjutusuya la ntundu ka etena kasu? 30 Limba la wuki la sumbu laki tshalula uma le wo laki lu nde. 31 Edienge wakosengasenga vati: Naka we ambutundja, kututumi lu limba la sumbu. 32 Ndi akawutela ati: Nyutshu. Ku vo wakatshu, wakatoto sumbu. Nyulungi, limba tshe lakakunguso l'uhulula utsha l'uduwa, lakavu tshe lu ashi. 33 Wane wakayileshaka wakalawo, wakatshu l'usumba, wakatusanya akambu tshe, ndu akambu wakayala le antu waki la

edienge. 34 Ku asi usumba tshe wakayi dia ndjuhumana la Jesu. Lam'akawawenyi, vo wakosengasenga dia ndi mumo uma lu beke diawo.

Jesu Ambokonoya Kanga Ekusi ***(Mak. 2:1-12; Luk. 5:17-26)***

9 Jesu akoto lu watu, akateho, akayi l'usumba awo. 2 Nyulungi, vo wakawela kanga ekusi etami lu tangi. Lam'akenyi Jesu mbetawo kawo, ndi akatela kanga ekusi ati: On'ami, ongenengene, kolo yaye yambudimanyema. 3 Ku afundji amotshi wakati l'etema awo vati: Untu one ambotenga Unyashungu. 4 Jesu akeyi tukanyi tawo, akawambula ati: Okoko wana wakananyu tukanyi to kolo l'etema anyu? 5 Uleki dikambu dia tshitshe, mvuta ati: Kolo yaye yambudimanyema; kana mvuta ati: Eto, okendekende? 6 Keli dia nyu mbeya nyati: On'a untu eko la wulu la kete wa nyimanya kolo - ku ndi akatela kanga ekusi ati: - Eto, osa tangi kaye, utshu lakaye. 7 Ndi aketo, akatshu lakandi. 8 Keli lam'akenyi elui w'antu dikambu so, vo wakuki woma, wakatemola Unyashungu lakasha antu wulu wa wuhu oso.

Jesu Ambeta Mateu ***(Mak. 2:13-17; Luk. 5:27-32)***

9 Lam'aketi Jesu uma leko, ndi akenyi untu omotshi lakawetaka vati: Mateu, udjashi lu dihuli di'elambwelu. Ndi akawutela ati: Undjeli. Ku ndi akunela, akuyeli.

Jesu Ambole Ma Laka Mateu

10 Lam'akadjashi Jesu lu mesa lu luudu, elungudi w'elambu efula la antu wa kolo wakayi, wakayudjase la ndi kame la ambeki andi. 11 Lam'akenyi Afarise dikambu so, vo wakambula ambeki andi vati: Dikambu kuna diale Umbetsha anyu la elungudi w'elambu la antu wa kolo? 12 Keli lam'akuki Jesu diui so, ndi akati ati: Wane weli la wulu hawuhumbi wetshi, paka wane weli la kandji. 13 Keli nyutshu, nyuteki kitshimudi ya diui ne, ati: Ketshi kalangami aha ulambu. Ne dia dimi kundja dia ndjeta antu w'ololo, keli lakayi dia ndjeta antu wa kolo.

Dia Ekilelu ka Mbu ya Nde ***(Mak. 2:18-22; Luk. 5:33-39)***

14 L'okongo diku, ambeki wa Joani wakayi le Jesu, wakawumbula vati: Okoko wana shu la Afarise nkilaka mbu ya nde, keli ambeki aye hawukili? 15 Jesu akawatela ati:

Engenyi w'utshuki a wadi mbeyaka ndela lam'eki utshuki a wadi la wo uka? Keli nshi yayuyala, lam'ayuwakosola utshuki a wadi, ku vo wayukila mbu ya nde. 16 Nduku untu atotelaka etshi ka dihondo di'uyuyu lu dihondo di'umusu. Ne dia etshi ka dihondo di'uyuyu atukata etshi uma lu dihondo di'umusu, ku ushu ndjala wuki. 17 Ntu, antu hawutudjaka wanu w'uyuyu lu atapa wa dikuhu di'edjedja. Naka wayutsha osoku, wanu wayata dikuhu, wayutshulo, ku dikuhu diayulana. Keli watudjaka wanu w'uyuyu lu dikuhu di'eyuyu. Ku diango diako pendi diayulamema lololo.

Jesu Ambokonoya Ona ***Umuntu a Umbuledi*** ***(Mak. 5:21-43; Luk. 8:40-56)***

18 Lam'akatelaka Jesu antu aui aso, umbuledi omotshi akayi le ndi, akakhusama la ntundu kandi; akati ati: On'ami a umuntu ambuwo kakiane. Uyeti, tutshu, utuwahe lunya. Ku ndi ayuyala la lumu. 19 Jesu akunela, akuyeli ndi la ambeki andi. 20 Umuntu laki la ekelelo ka dikila deku dikumi la pendi akayi l'okongo andi, akananda uhimbu wa dihondo diandi. 21 Ne dia ndi akati l'utema andi ati: Naka dimi layunanda kuyanga dihondo diandi tu, layokono. 22 Keli Jesu akasikiso, akawenyi. Ndi akawutela ati: On'ami a umuntu, ongenengene; mbetawo kaye kambukokonoya. Lu unya ako, umuntu oso akakono. 23 Lam'akakumi Jesu lu luudu l'umbuledi, ndi akenyi amvudi wa pungu, la ului w'antu wadja lufungusu. 24 Ndi akawatela ati: Nyumo; ne dia ona umuntu havwi, lu djo kendi. Vo wakawole sali. 25 Keli lam'akawatundja ului w'antu, Jesu akoto. Ndi akakimela ona umuntu lu lunya, ku ona umuntu aketo. 26 Lukumu la dikambu so lakadiangana lu leke lako tshe.

Jesu Ambokonoya Akanga ***a Tutshungu Ahendi***

27 Lam'aketi Jesu uma leko, akanga a tutshungu ahendi wakuyeli, wayahangohango vati: We kanula ya Davidi, utuki ketshi! 28 Lam'akandoto lu luudu, akanga a tutshungu wakayi le ndi. Ku Jesu akawambula ati: Nyu mbetawoka nyati: Dimi mbeyaka ntsha dikambu ne? Vo waketawo vati: Elu, Khumadiondjo. 29 Ku ndi akawananda lu ashu; akati ati: Diatshami le nyu uku mbetawo kanyu. 30 Ku ashu awo wakasene. Jesu akakokomiya ati: Untu teyaki dikambu

ne. 31 Keli vo wakatumbi, wakadianganya lukumu landi lu leke loso tshe.

Jesu Ambokonoya Kanga Lumi

32 Lam'akawayatumbaka, nyulungi, wakela kanga lumi laki la odienge le Jesu. 33 Lam'akandatundja odienge, kanga lumi akateketa. Ku elui w'antu wakambi, wakati vati: Dikambu dia wuhu one diatenama nduku lushi lu Isariyele. 34 Keli Afarise wakati vati: Ndi atutundjaka edienge uma lu wulu w'uwandji w'edienge.

Jesu Ambukindula lu Wedja

35 Jesu akakindula lu esumba tshe ndu lu ngelu. Ndi aketsha antu lu temwelo diawo, akasambisha lukumu l'ololo la diulelu. Ndi akatakonyaka wehu tshe w'elandu la wehu tshe wa hemo. 36 Lam'akandenye elui w'antu, ndi akawauki ketshi, ne dia vo wakahenyahenyama, ndu kundjala la ekimanyelu, uku ekoko waha la ulami. 37 Ku ndi akatela ambeki andi ati: Diango dia dinela dieko efula, keli ekambi mbeli tshitshe. 38 Okone nyolombe Khumadiondo, kanga dinela, keli ndi atumi ekambi lu dinela diandi.

Jesu Ambeta Ambeki Andi; Ambdewula, Ambakikitsha (Mak. 3 :13-19; Luk. 6:12-16)

10 Jesu aketi ambeki andi dikumi la ahendi, akawasha wulu wa vo mbahamela edienge, la wa mbatundja, la wa nkonoya wehu tshe w'elandu la wehu tshe wa hemo. 2 Kumbu ya atumami dikumi la ahendi nye. Ntundu ku Simona letawo vati: Petero, la Andere onangu; Jakoba on'a Zebede, la Joani onangu; 3 Filipo, la Baratolomayo, Tomasi, la Mateu, ulungudi w'elambu, Jakoba on'a Alafayo, Tadayo; 4 Simona, usi Kanana, la Judasi Isakariyote, lakufungi.

5 Jesu akatumi ambeki dikumi la ahendi ako, akawasha okende ati: Tanyutshokaki l'atei w'asi wedja, tanyotoki l'usumba tshe w'asi Samariya. 6 Keli nyutshu le ekoko wakashisho lu khumbu ka Isariyele. 7 Lam'ayunyutatshokaka, kanyutasambishaka nyati: Diulelu dia l'ulungu diaya suki. 8 Nyokonoya akanga a hemo, nyululi edu, nyokonoya akanga a sudi, nyutundja edienge. Nyu nyakalungula ulungulalungula, nyukimo ukimokimo. 9 Tanyudjaki paunyi, fesa, kuyanga ohotela lu atapa wa lu eya anyu. 10 Tanyukimelaki tapa lu lokendo

lanyu, kuyanga ekutu ehendi, kuyanga sabata, kuyanga danga, ne dia ukambi kukuki dia nkundja mbu yandi ya nde. 11 Lam'ayunyukuma l'usumba kana lu ngelu tshe, kanyuyangi untu lukuki nyulungula. Kanyudjase la ndi, edja ndu lam'ayunyunela. 12 Lam'ayunyoto lu luudu, kanyusha wane weli loko moyo. 13 Naka wane weli lu luudu lako weko ololo, ki kanyu kayali loko. Keli naka vo kema ololo, ki kanyu kakaluli le nyu. 14 Untu lahunyulungula, kuyanga mbuka aui anyu, lam'ayunyutumba lu luudu lako kana l'usumba ako, kanyuhumeli ditshu di'uma lu akaka anyu. 15 Mete kanyutelami nti: Lu lushi l'elumbwelu, fono ka usumba ako kayuleka ka kete ya Sodoma la Ngomora.

16 Nyulungi, dimi lambunyutuma uku ekoko l'atei wa ndjaundu. Okone nyuyali la yewu uku elui, ndu memakana uku fudu ya binga. 17 Keli nyewo antu ne dia vo wayunyukimo lu dumbwelu, wayunyokomola lu temwelo diawo. 18 Vo wayunyotola la ntundu ka embuledi la ka khumi ya dikanga dia dikambu diami, dia nyu ndjala emenyi la ntundu kawo ndu k'asi wedja. 19 Lam'ayuwunyukimo osoku, tanyuyakananyaki dia wuhu akona wayunyoteketa kana dia aui akona wayunyuta. Ne dia lu unya uku, wayunyusha uya wa nyu mvuta. 20 Ne dia aha nyu mbayoteketa, keli Nyuma ka Shenyu kayunyoteketsha. 21 Onangu ayukimo onangu dia ndi mvo, shi ayukimo on'andi. Ana wayotombokwela ambutshi awo, wayatungela nyoi. 22 Nyu nyayuhetshama le antu ne dia lukumbu lami. Keli one latetemala edja ndu l'ekumelu, ayushimbamela. 23 Lam'ayuwunyusuya l'usumba omotshi, kanyulawo l'usumba ukina. Mete kanyutelami nti: La ntundu nyatashidiya nkindula lu esumba tshe wa lu Isariyele, On'a untu ayuya.

24 Umbeki haleki umbetsha andi, ukambi haleki khumendi. 25 Ambukuka dia umbeki ndjala uku umbetsha andi, la ukambi uku khumendi. Naka vo waketi kanga luudu vati: Belezebulu, hawuleki mbeta antu andi osoku uka?

26 Okone tanyuwaukaki woma, ne dia nduku engo kambufwelama, kahufuloma; nduku engo kambushama, kaheyama. 27 Akambu wanyutelami lu udjima, kanyuwati lu yanyi. Akambu wukanyu lu hyotetote, kanyuwati l'ete a mvudu. 28 Tanyukaki wane wadiaka alimba woma, keli haweyi ndjaka lumu. Keli nyuleki mbuka one lukuki ndjaka ndu lumu ndu dimba lu

luwinga la dja woma. 29 Hawutusundjaka tufudu tuhendi dikuta diame? Keli nduku otoi ayoko lu kete ku Shenyu heyi. 30 Ndu divu dia l'ete anyu diambalema tshe. 31 Okone tanyukaki woma. Nyu nyambuleka tufudu efula limbu la wuki. 32 Okone untu tshe layumbetawo la ntundu k'antu, ndu dimi layuwetawo la ntundu ka Papa leli l'ulungu. 33 Keli untu tshe layumanguna la ntundu k'antu, ndu dimi layuwanguna la ntundu ka Papa leli l'ulungu.

Akambu a Wulu wa Ulimu a Jesu la Difutu Diawo (Luk. 12:51-53; 14:26-27)

34 Tanyukanaki nyati: Dimi lakayi dia nyela ki la kete. Dimi kundja dia nyela ki, keli lakayi dia nyela yombo. 35 Dimi lakayi dia ndjatanya untu la shi, ona umuntu la nyangu, ndu olokayi la nyangu umendi. 36 Wane weli lu luudu wayuyala atunyi wa kanga luudu. 37 Untu luka shi la nyangu ngandji kuleki kene kambukandi, ololo andi hakuki le mi; untu luka on'andi la pami kana la umuntu ngandji kuleki kene kambukandi, ololo andi hakuki le mi. 38 Untu lahembe utamba andi wa mpeketanya, la handjeli, ololo andi hakuki le mi. 39 Untu lalama lumu landi, ayulushisha; ku one lashisha lumu landi dikambu diami, ayulutana.

(Mak. 9:41)

40 One lanyulungula, ambunungula; ku lanungula ambulungula one lakantumi. 41 One lalungula umvutshi lu lukumbu la umvutshi, ayulungula difutu dia umvutshi. One lalungula untu ololo lu lukumbu la untu ololo, ayulungula difutu dia untu ololo. 42 Untu tshe lasha otoi omotshi a wane wuleki tshitshe dikoho di'ashi a tshitshi tu lu lukumbu l'umbeki, mete kanyutelami nti: Ndi hushisha difutu diandi.

11 Lam'akashili Jesu mbetsha ambeki andi dikumi la ahendi, ndi akamo uma leko dia ntetsha ndu dia ntusambisha lu esumba awo.

Akendji Uma le Joani Ubatizanyi

2 Lam'aki Joani lu lukanu, ndi akuki akambu wakatshi Kristu. Ku ndi akatumi ambeki andi, 3 dia vo ntuwumbula vati: We keli nd'ako layayi, kana ntulungameli ukina? 4 Ku Jesu akakaluya diui ati: Nyutshu, nyututeli Joani akambu wukanyu ndu wenanyu: 5 akanga a tutshungu wambena,

akanga a tshumbi wambokendakenda, akanga a sudi wambokono, akanga a puki wambuka, edu wambulo, akanga a wula wambusambishama lukumu l'ololo. 6 Untu tshe lahatani dikambu dia mbutakanya le mi, eko la otshoko.

Jesu Ambandula Joani

7 Lam'akawatshu, Jesu akatatela mvutela elui w'antu dikambu dia Joani ati: Kakona kakanyatshu dia ntenda l'usui wa shenga? Sopo diasutshasutshama la loheledi uka? 8 Keli kakanyatshu dia ntenda na? Untu lolotshi ahondo wa yovuyovu? Nyulungi, wane watolotaka ahondo wa yovuyovu, weko lu mvudu ya khumi ya dikanga. 9 Keli kakanyatshu na? Dia ntenda umvutshi? Elu; dimi lambunyutela nti: One luleki umvutshi. 10 Nd'ako kakawafundi vati: Enda, lambutuma dikendji diami la ntundu ka elundji kaye. Ndi ayukolongoswela mbuka kaye la ntundu kaye. 11 Mete kanyutelami nti: L'atei a wane wakutama uma le amantu, nduku untu luleki Joani Ubatizanyi wuki. Keli paka one luleki tshitshe lu diulelu dia l'ulungu, kuleki wuki. 12 Uma lu nshi ya Joani Ubatizanyi edja ndu kakiane, diulelu dia l'ulungu diatusuyamaka wulu. Akanga a wulu mbatudihotolaka la khudu. 13 Ne dia aui tshe w'amvutshi la elemba wakatelaka antu akambu wahatayi edja ndu lu nshi ya Joani, 14 naka nyu nangaka mbetawo diui ne: Elidja oso, ndi kayayi. 15 One leli la atui wa mbuka, uki.

16 Keli, la na ayumufanya wa lu lolonga lone? Vo weko uku akenda wudjashi lu tuka, weta anyawo lu tokenyo 17 vati: Shu takanyudedi pungi, ku nyu hanyonwe wenye. Shu takaledi, ku nyu hanyutshi utanda. 18 Ne dia Joani akayi, ndi kondekaka, konokaka, ku antu wakaweti vati: Kanga edienge kendi. 19 On'a untu akayi, ndi ndekaka, nokaka, ku vo mvutaka vati: Nyendi kanga dishi la onoshi a wanu! ongenyi wa elungudi w'elambu la antu wa kolo! Yimba yambuyindjama l'elimu ayo.

Jesu Ambuhangwela Esumba Emotshi (Luk. 10:13-15)

20 Jesu akatatela mpangwela esumba wakandatshaka akambu wa mamba kambi, ne dia vo kunkadimula etema. 21 Fono kayayi le ye, we Korazina! Fono kayayi le ye, we Betesayida! Ne dia utunduyala akambu wa mamba wakatshama l'atei anyu, mbakatshama lu Tura la Sidona, tshiki

vo wambukadimulaka etema, wolotshi akunyia ndu wudjashi l'etuku. 22 Keli dimi lambunyutela nti: Lu lushi l'elumbwelu, fono kanyu kayuleka ka Tura la Sidona. 23 Ndu we Kaparenauma, wayukumbiya pulu ndu l'ulungu uka? Wayukuhuluya l'Udimu a Pengandu. Utunduyala akambu wa mamba wakatshama l'atei aye, mbakatshama la Sodoma, tshiki to keko edja ndu elo. 24 Keli dimi lambunyutela nti: Lu lushi l'elumbwelu, fono kaye kayuleka ka kete ya Sodoma.

***Jesu Ambuka Unyashungu Lusaka;
"Nyuyi le Mi"
(Luk. 10:21-22)***

25 L'etena kako, Jesu akati ati: Dimi lambukuka lusaka, we Papa, Uwandji w'ulungu la kete, ne dia we akashe akambu ane le akanga a yimba la ewu, ku we ambuwashula le ana w'ashashi. 26 Elu, Papa, ne dia wuhu uku mbaki lulangu laye la ngandji ka mamba. 27 Papa ambunkimwela diango tshe. Nduku untu leya Ona, tshikima Shi; ndu nduku untu leya Shi, tshikima Ona. Ku Ona ayuwenya untu tshe lalangandi. 28 Nyuyi le mi, nyu tshe watukambaka ndu weli la wetshu wa wulu, ku dimi layunyusha mumuya. 29 Nyembe lokoho lami, nyeki akambu uma le mi. Ne dia dimi la memakana la ndjakitshakitsha l'utema, ku nyu nyayutana mumuya l'etema anyu, 30 ne dia lokoho lami leko ololo, la ushiko ami weko usadi.

***Uwandji a Lushi l'Ekila
(Mak. 2:23-28; Luk. 6:1-5)***

12 L'etena keso, Jesu akatatenyanyaka lu dikambo di'asami lushi l'ekila. Ambeki andi waki la ndjala, ku vo wakatatela muna nanula, dia ndjile. 2 Keli lam'akenyi Afarise dikambu so, vo wakawutela vati: Enda, ambeki aye wambutsha dikambu dieli ekila ntsha lushi l'ekila. 3 Ku ndi akawambula ati: Nyu nyatali dikambu diakatshi Davidi lam'akindi la ndjala, ndi la wane waki la ndi? 4 Ndu uku akandoto lu luudu la Unyashungu, uku akandali ma dia Eyalelu, diaki ekila ndi nde, ndi la wane waki la ndi, diakalekaka elombedi etu? 5 Undi, nyu nyatali lu elembe nyati: Elombedi watulingulaka ekila ka lushi l'ekila lu etemwelo, ku vo hawuyala la unungu? 6 Keli dimi lambunyutela nti: One luleki etemwelo wuki, eko lane. 7 Utunyeya diui ne ati: Ketshi kalangami aha ulambu, tshiki nyu kumamia antu waha la unungu, 8 ne dia On'a untu keli uwandji a lushi l'ekila.

***Jesu Ambokonoya Untu Lushi l'Ekila
(Mak. 3:1-6; Luk. 6:6-11)***

9 Jesu akamo uma leko, akoto l'etemwelo kawo. 10 Nyulungi, kanga lunya lakumi aki loko. Vo wakawumbula vati: Eko ekila nkonoya antu lushi l'ekila? ne dia mbosongwela. 11 Ku ndi akawambula ati: Untu akona l'atei anyu eli la okoko otoi, naka vo wamboko lu difuku lushi l'ekila, ku ndi hûkimela dia mbutundja? 12 Nd'efula kuleki untu ushinga wa okoko li! Okone ntsha dikambu di'ololo lushi l'ekila kema ekila. 13 Ku ndi akatela untu ako ati: Usimbuli lunya laye. Ndi akalusimbula, ku lo lakayala wulu uku lukina. 14 Keli Afarise wakatumbi, wakûtshwela sheki, dia nyanga wuhu wa mbudiaka.

Jesu Ambokonoya Antu Efula

15 Lam'akeyi Jesu dikambu diako, ndi akamo uma leko. Antu efula wakuyeli, ku ndi akakonoya vo tshe. 16 Ndi akâkokomiyati: Tanyumbeyanyaki le antu. 17 Dikambu so diakayala, dia diui diakati Isaya nshidiyama ati: 18 Enda ukambi ami lakamasonola; Ulangimi ami latongenengenelaka utema ami. Dimi layuwahe Nyuma kami, Ku ndi ayutela asi wedja dia sambu k'ololo. 19 Ndi hutshana la untu, huhangohango. Untu huka diui diandi lu esese. 20 Ndi huhimbula sopo diakawaminula, Ndi hudima hyondo ya tala yatumba dinga, Edja ndu lam'ayundela sambu k'ololo dia nembia akambu wa kolo. 21 Ku asi wedja wayuyala la elungamelu lu lukumbu landi.

***Jesu Ambukaluya Afarise
Aui Dia Wulu Andi
(Mak. 3:19-30; Luk. 11:14-23; 12:10)***

22 Wakela kanga odienge, laki tshungu la lumi, le Jesu. Ndi akôkonoya, ku kanga lumi akateketa, akenyi. 23 Antu tshe wakambi, wakati vati: Aha kanula ya Davidi one? 24 Keli lam'akuki Afarise diui so, vo wakati vati: Untu one hatundja edienge tshikima lu wulu wa Belezebulu, uwandji w'edienge. 25 Lam'akeyi Jesu tukanyi tawo, ndi akawatela ati: Diulelu tshe diatana, diatulanaka. Usumba tshe kana khumbu tshe katana heyi nshikikala. 26 Naka Satana atutundjaka Satana, keti ndi ambatana. Ku ukundi ayushikikala diulelu diandi? 27 Naka dimi oso atutundjaka edienge la wulu wa Belezebulu, ku an'anyu watetundjaka uma lu wulu wa na? Okone vo wayuyala embadi anyu. 28 Keli naka dimi latutundjaka

edienge la wulu wa Nyuma ka Unyashungu, keli diulelu dia Unyashungu diambuyakaka le nyu. 29 Wuhu akona wukuki untu mboto lu luudu la kanga wulu, la nanya diango diandi tshe, naka ndi hatakeleki kanga wulu? Tshikima ndi ambutawukeleki, ku ndi ndjufunda luudu landi. 30 One laha kame la mi, kantuna. One lahasanganya la mi diango kadidianganya. 31 Diako mbanyutelami nti: Wayudimanyia untu kolo tshe la tengo tshe, keli hawadimanyia lotengo la le Nyuma k'Ekila. 32 Untu tshe lata diui dia kolo lu dikambu dia On'a untu, ayūdimanyia. Keli untu tshe lateketa diui dia kolo dikambu dia Nyuma k'Ekila, hadimanyia l'etena kene, kana l'etena kayayi.

33 Nyuluwanya utamba, nyuluwanya ndu elua awo; kana nyulanya utamba, nyulanya ndu elua awo, ne dia utamba ateyamaka uma l'elua awo. 34 Nyu ana wa akhuha ukundi weyanyu mvuta akambu w'ololo, lam'enyu kolo? Ne dia unyo atoteketaka uma lu efula k'akambu weli l'utema. 35 Untu ololo atutundjaka akambu w'ololo uma lu eumbelu kandi k'ololo. Keli untu a kolo atutundjaka akambu wa kolo uma lu eumbelu kandi ka kolo. 36 Dimi lambunyunutela nti: Lu lushi l'elumbwelu, untu wayuta dikambu dia aui tshe a wutata wakawataka. 37 Ne dia we ayuyindjama uma lu aui aye, ndu ayanyema uma lu aui aye.

Jesu Ambulaka Wane Wayanga Tulimbitelu

38 Ku afundji amotshi la Afarise wakatela Jesu vati: Umbetsha, shu nangaka mena djimbitelu motshi uma le ye. 39 Keli ndi akakaluya diui ati: Wa lu lolonga la kolo la luseka watuyangaka djimbitelu. Keli hawuwasha nduku djimbitelu, tshikima djimbitelu ya umvutshi Jona. 40 Uku aki Jona l'utema a lusi la wuki tanyi tusatu la etshu esatu; osoku mbayuyala On'a untu tanyi tusatu la etshu esatu l'atei a kete. 41 Asi Niniva wayemala lu elumbwelu la wa lolonga lone, ku vo wayuwamia, ne dia vo wakakadimula etema lam'akawuki esambishelu ka Jona. Enda, luleki Jona wuki eko lane. 42 Khum'ekanga ka umuntu ka lu leke la Diku dia Kushi ayemala lu elumbwelu la wa lolonga lone, ku ndi ayuwamia, ne dia ndi akayi uma la kuma ya kete dia ndjuka yimba ya Solomona. Enda, one luleki Solomona wuki eko lane.

43 Lam'atutumbaka odienge uma l'utema wa untu, vo watetetaka lu ahuli waha

la ashi, watayangi mumuya, keli hawukitani nduku dihuli. 44 Ku vo wayuta ati: Dimi layukalula lu luudu lami lakamatumbi. Lam'ambu wukuma, ku vo wambulutana hwe, lombami ndu lolongoswami. 45 Ku vo wayutsho, wayutosa edienge ekina esambeli, wuleki kolo. Vo wayoto, wayudjase loko. Ku akambu wa untu uku wa l'okongo, wayuleka wa ntundu kolo. Osoku mbayuyala le wa lolonga lone la kolo.

Wane Watutshaka Lulangu la Unyashungu Mbeli Asikandi (Mak. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

46 Lam'akateketaka Jesu l'antu, nyulungi, nyangu la anangu wakayemala l'andja, waki lu nyanga dia mbutela diui. 47 Untu omotshi akawutela ati: Enda, nyo la ananyo ane wemadi l'andja, wayanga nkutela diui. 48 Keli ndi akakaluya one lakayuwutela diui ati: Akona eli nyomi? Ndu wana weli analingu? 49 Ku ndi akatshumi lunya le ambeki andi, akati ati: Wane mbeli nyomi la analingu! 50 Ne dia untu tshe latutshaka lulangu la Papa le l'ulungu, keli onalingu, ndu kadiemi, la nyomi.

Jesu Ambetsha Antu la Wela: "Umbuki a Wuhu" (Mak. 4:19; Luk. 8:4-8)

13 Lushi lako, Jesu akatumbi uma lu luudu, akatudjase l'okenge w'uduwa. 2 Elui a waki w'antu wakūdingi ku ndi akoto lu watu, akadjase. Ului tshe w'antu wakemala l'okenge w'ashi. 3 Ndi akawatela akambu efula la wela. Ndi akati ati: Umbuki a wuhu akatshu dia ntuka wuhu. 4 Lam'akandatukaka wuhu, wehu emotshi wakako l'umamu a mbuka. Fudu yakayi, yakekomola. 5 Wehu ekina wakako lu kete y'ave, len'aki kundjala kete kambi. Kem'edja vo wakatumbi, ne dia kete yaki kunune. 6 Keli lam'akāndi unya, vo wakalengela, ku wakumi, ne dia tawaki la ediu. 7 Wehu ekina wakako lu atende; atende wakuli, waketshidia. 8 Wehu ekina wakako lu kete y'ololo, wakadji tongo: emotshi lukama lukama, ekina akumi asamalu akumi asamalu, ekina akumi asatu akumi asatu. 9 One leli la atui, uki.

Okone Atelandi Antu Akambu lu Wela (Mak. 4:10-12; Luk. 8:9-10)

10 Ambeki wakayi, wakambula Jesu vati: Dikambu kuna diatelaye untu akambu la wela? 11 Ndi akākaluya diui ati: Wakanyusha dia nyu mbeya akambu wushami wa diulelu

dia l'ulungu, keli kumbasha. 12 Ne dia untu tshe leli la diango wayuwusha dikina, ku ndi ayuyala la efula. Keli untu tshe laha la engo, wayokosola ndu kene keli la ndi. 13 Diako mbawatelami akambu la wela. Ne dia vo menaka, ku hawenyi; vo mbukaka, ku hawuki ndu hawushihudia. 14 Diui diakati Isaya diambushidiya mete le wo, ati: Mete, nyu nyayuka, keli hanyushihudia; Mete, nyu nyayenda, keli hanyena. 15 Ne dia etema w'antu ane wakayala wetshu. Atui awo weko puki, Ku vo wambudiha ashu awo, Ne dia vo watukena l'ashu, Watukuka l'atui awo, Watukushihudia l'etema awo, Watukukadimo ntu, Dia dimi mbakonoya.

***Jesu Ambumanya Ambeki
Wela wa Umbuki a Wuhu Fundu***

16 Keli ashu anyu weko la otshoko, ne dia vo menaka; ndu atui anyu, ne dia vo mbukaka. 17 Mete kanyutelami nti: Amvutshi efula la antu w'ololo wakakumbula mena akambu wenanyu, keli vo kumbaena; wakakumbula mbuka akambu wukanyu, keli vo kumbauka.

18 Okone, nyulungi kitshimudi ya wela wa umbuki a wuhu. 19 Lam'uka untu diui dia diulelu, ku ndi hadishihudia, ku kanga kolo atuyakaka, atunyaka kene kakawune l'utema andi. Oso eli wuhu wakawuki l'umamu a mbuka. 20 One lakawuki lu kete y'ave, eli untu latukaka diui, kem'edja ku ndi ambudietawo l'ongenongeno. 21 Keli ndame kema la udiu, atutshikalaka paka etenyi ka tshitshe. Ku lam'atuyakaka fono kana asui ne dia diui, kem'edja ndi atutakanaka. 22 One lakukama l'atei w'atende eli untu latukaka diui, ku tukanyi ta akambu wa la kete, la lukesu l'ekundji, atutshidiaka diui. Ku ndi ambuyala aha la tongo. 23 One lakukama lu kete y'ololo, eli one latukaka diui, latudishihudiaka. Mete ndi atotokaka elua: emotshi lukama lukama, ekina akumi asamalu akumi asamalu, ekina akumi asatu akumi asatu.

Kangaka l'Atei w'Epunga

24 Jesu akawaukela wela ukina ati: Diulelu dia l'ulungu diambufana la untu lakune wuhu w'ololo l'ekambo kandi. 25 Keli lam'aketama antu djo, utunyi andi akayi, akayune ndu wehu wa kangaka l'atei w'epunga, ku ndi akatshu. 26 Keli lam'akatumbi nongo, ndu lam'akayusanula epunga, ku ndu kangaka yakeneka. 27 Ekambi wa kanga luudu wakayi,

wakawumbula vati: Khumadiondjo, we kumune wuhu w'ololo l'ekambo kaye? Ku ukundi ambuyala kangaka loko? 28 Ndi akawatela ati: Utunyi ami kakatshi dikambu diako. Ekambi andi wakawumbula vati: We nangaka shu ntuhikula kangaka? 29 Keli ndi akati ati: Kema; ne dia lam'ayunyutuhikula kangaka, nyutukutuhikula ndu epunga kame la yo. 30 Nyete ehendi kawo wuli kame, edja ndu lu dinela. Ku lu nshi ya dinela, dimi layutela amunyi nti: Nyusanganya kangaka ntundu, nyuyikeleki lu dikanda ne dia ndjitshumba, keli nyusanganya epunga lu dipenge diami.

***Lotongo la Lohodia
(Mak. 4:30-32; Luk. 13:18-19)***

31 Jesu akawauki wela ukina ati: Diulelu dia l'ulungu dieli uku lotongo la lohodia, lakose untu, lakanduki l'ekambo kandi. 32 Lo mbuleki tongo tshe tshitshe, keli lam'ulalo, lo ndekaka akatshikatshi wuki. Lo ndjalaka utamba, ku fudu ya l'ulungu yatuyakaka, yatahemaka lu tahi yalo.

Edya (Luk. 13:20-21)

33 Jesu akawauki wela ukina ati: Diulelu dia l'ulungu dieli uku edya, kakose umuntu, kakandashe lu tediko tusatu ta shima, edja ndu to kakakukanela la shima tshe.

34 Jesu akatela elui w'antu akambu aso tshe lu wela. Mete ndi kumbatela nduku dikambu, tshikima ndu wela. 35 Dikambu so diakayala, dia nshidiya diui diakati vmvutshi ati: Dimi layufula unyo ami la wela; Layuta akambu wakashama umaka etatelu k'andja.

***Jesu Ambukadimwela
Ambeki Wela wa Kangaka***

36 Jesu akatshiki elui w'antu, akoto lu luudu. Ambeki andi wakayi le ndi, wakayuwutela vati: Utulimbitshiya wela wa kangaka ya l'ekambo. 37 Ndi akakaluya diui ati: One lune wuhu w'ololo, eli On'a untu. 38 Ekambo eli andja; wuhu w'ololo eli ana wa diulelu. Kangaka yeli ana wa kango kolo. 39 Utunyi lakalune eli uhimbanyi. Dinela dieli ekumelu ka etena kene. Amunyi weli andjelo. 40 Uku atusanganyaka antu kangaka, atuwulutshumbaka lu dja, mbayuyala l'ekumelu ka andja ane. 41 On'a untu ayutuma andjelo andi, wayosonola diango tshe diatakanya antu la tshe watutshaka kolo uma lu diulelu diandi, 42 ayuwakadja lu khuka ka dja. Delu diayuyala leko ndu ekeketanyelu ka anyu. 43 Ku antu w'ololo

wayoheta uku unya lu diulelu dia Shewo. One leli la atui, uki.

Eumbelu Kakashama

44 Diulelu dia l'ulungu dieli uku eumbelu kakashama l'ekambo, kakashula untu, kakandafe ntu. Ne dia ongenongeno andi, mbakandatusundja kene tshe kaki la ndi, mbakandasumbi ekambo kako.

Lowoko la Dikeso

45 Ntu, diulelu dia l'ulungu dieli uku usi ukanda, latuyangaka mboko y'ololo y'akeso. 46 Lam'akandatani lowoko l'ushinga wulu, ndi akatusundja kene tshe kaki la ndi, akalusumbi.

Tei l'Uduwa

47 Ntu, diulelu dia l'ulungu dieli uku tei, kakawadi l'uduwa, kakatshumanya wehu tshe. 48 Lam'akataluli, antu wakakikutula l'umamu, wakadjase. Vo wakasanganya yaki ololo lu mbulo, keli wakakadja yaki kolo. 49 Osoku mbayuyala l'ekumelu k'andja ane. Andjelo wayuya, wayunya antu wa kolo uma l'atei w'antu w'ololo, 50 ku wayuwakadja lu khuka ka dja. Delu diayuyala leko ndu ekeketanyelu ka anyu.

51 Undi, nyambulimbitela akambu aso tshe? Vo wakati vati: Elu. 52 Ku ndi akawatela ati: Okone ufundji tshe lakawetsha dia ndjala umbeki a diulelu dia l'ulungu, eko uku kanga luudu, latutundjaka diango di'eyuyu la diango di'edjedja uma lu eumbelu kandi.

Jesu Ambetsha Antu la Nazareta; Wamboseka ***(Mak. 6:1-6; Luk. 4:16-30)***

53 Lam'akashili Jesu mbaukela wela eso, ndi akamo uma leko.

54 Jesu akayi lu kete yawo, aketsha antu l'etemwelo kawo. Ku vo wakambi, wakati vati: Lendi oshi untu one yimba nye, ndu akambu wa mamba ane? 55 Aha on'a utshudi w'abaya kendi? Vo haweti nyangu vati: Mariya? Jakoba, la Josef, la Simona la Judasi waha anangu? 56 Ndu akadiendi tshe, waha l'atei asu? Ku uma lendi akayala untu one la akambu ane tshe? 57 Ku vo wakatakana dia dikambu diandi. Keli Jesu akawatela ati: Umvutshi ndjalaka aha la kenemo tshikima lu leke lawo, la lu khumbu kawo. 58 Ndi kuntsha akambu wa mamba leko, ne dia uhedia awo.

Wambuhimbula Joani Ubatizanyi Ote ***(Mak. 6:14-29; Luk. 9:7-9)***

14 Lu nshi sho, khum'ekanga Herode akuki lukumu la Jesu. 2 Ndi akatela ekambi andi ati: Joani Ubatizanyi oso. Ndi kambulo uma lu nyoi. Uma lu dikambu so mbendi la wulu wa ntsha akambu wa mamba. 3 Laso ku Herode akandi Joani, akukeleka ekodi, akawudji lu lukanu ne dia Herodiyasi, wadi aki Filipo, onangu. 4 Ne dia Joani akawutela ati: Eko ekila dia we mbidjase la ndi. 5 Lam'akandalangi mbudiaka, ndi akuki ului w'antu woma, ne dia vo wakolemia uku umvutshi. 6 Keli lam'akakuki lushi lakuto Herode, ona umuntu a Herodiyasi akanwela wenye, akangenyanganya Herode. 7 Ndi akutshibela ati: Layukusha engo tshe kayuyolomba. 8 Ku usekaseka a umuntu akasengwama uma le nyangu, akati ati: Umbisha ote wa Joani Ubatizanyi lu donga. 9 Khum'ekanga akanyangi. Keli ne dia tshibela diandi, ndu dia wane wakadjashi kame la ndi lu dambu, ndi akati ati: Nyuwushawo. 10 Ndi akatumi diui, ku wakatuhimbula Joani ote lu lukanu. 11 Wakela ote andi lu donga, wakayuwusha usekaseka a umuntu, ku ndi akatolela nyangu. 12 Ku ambeki andi wakayi, wakose udu andi, wakatukhunde. Ku vo wakatutela Jesu.

Jesu Ambusha Antu Nunu Tanu Mbu ya Nde ***(Mak. 6:30-44; Luk. 9:10-17; Joa. 6:1-14)***

13 Lam'akuki Jesu dikambu so, ndi akamo uma leko lu watu, akatshu ndame lu dihuli dia dieta. Keli lam'akuki elui w'antu dikambu diako, vo wakamo uma lu esumba, wakuyeli l'ekulu. 14 Lam'akandatumbi uma lu watu, ndi akenyi ului a wuki w'antu. Ndi akawauki ketshi, akakonoya wane waki la hemo l'atei awo. 15 La dikolo, ambeki wakayi le ndi. Vo wakawutela vati: Dihuli ne dieko dieta, ndu unya ambeta. Udianganya elui w'antu watshu lu wangelu watuyasumbeli mbu ya nde. 16 Keli Jesu akawatela ati: Vo hawuhumbi ntsho; nyuwasha mbu ya nde. 17 Vo wakawutela vati: Shu teko paka la dikenga tanu dia ma la nsi hyendi lane. 18 Ndi akati ati: Nyumbeladio. 19 Ndi akatela elui w'antu dia vo mbidjase l'adiyu. Ku ndi akose dikenga dia ma tanu la nsi hyendi, akatela l'ulungu, akaditshokola. Ndi akatula dikenga dia ma, akasha ambeki andi, ku ambeki wakasha elui w'antu. 20 Vo tshe wakali, wakaluti. Vo wakatongona betshi diakatshikala asaka dikumi la ahendi too.

21 Wane wakali, waki uku apami nunu tanu, ndu amantu la ana.

**Jesu Ambokendakenda Ladiku Di'Ashi
(Mak. 6:45-52; Joa. 6:16-21)**

22 Kem'edja Jesu akotshiya ambeki andi lu watu dia vo ntsho la ntundu kandi utsha la wedi ukina edja ndu lam'akandashidiya nyanganya ului w'antu.

23 Lam'akandashidiya nyanganya elui w'antu, ndi akambela lu akuna ndame dia ntolomba. La dikolo, ndi aki leko ndame.

24 Keli lu etena keso, watu waki tshalula efula uma l'okenge wakasutshasutshama la asukhu, ne dia lopepe lakûkaluyaka.

25 La koko ka ntundu, ndi akayi uya le wo, ayakendakenda ladiku dia uduwa.

26 Lam'akawenyi ambeki ayakendakenda ladiku di'uduwa, vo wakakasana, wakati vati: Edimu keku! Ku vo wakaleli la woma.

27 Keli kem'edja, Jesu akawatela ati: Nyongenengene; dim'one; tanyukaki woma.

28 Petero akûkaluya diui ati: Khumadiondjo, naka we, umvuteli keli ndji le ye ladiku dia ashi. 29 Ndi akati ati: Yaka. Okone Petero akatumbi uma lu watu, akakendakenda ladiku dia ashi utsha le Jesu.

30 Keli lam'akandenyi lopepe, ndi akuki woma. Lam'akandatela ndjita, ndi akaleli, akati ati: Khumadiondjo, unshimbeli! 31 Kem'edja. Jesu akasimbula lunya, akûkimela. Ndi akawumbula ati: We kanga mbetawo ka tshitshe, okoko wana wakananya?

32 Lam'akawambela lu watu, lopepe lakakimo mpepa. 33 Wane waki lu watu wakotemola, wakati vati: Mete, On'a Unyashungu keye.

Jesu la Ngenesareta (Mak. 6:53-56)

34 Lam'akawateho, vo wakayi lu kete ya Ngenesareta. 35 Lam'akaweyi antu wa lu dihuli so, vo wakutumi diui lu leke lako tshe, ku wakayi la akanga wa hemo tshe le ndi. 36 Vo wacosengasenga dia vo munanda paka uhimbu a dihondo diandi utu. Ku wane wakananda, wakakono.

Jesu la Ngenesareta (Mak. 6:53-56)

34 Lam'akawateho, vo wakayi lu kete ya Ngenesareta. 35 Lam'akaweyi antu wa lu dihuli so, vo wakutumi diui lu leke lako tshe, ku wakayi la akanga wa hemo tshe le ndi. 36 Vo wacosengasenga dia vo munanda paka uhimbu a dihondo diandi utu. Ku wane wakananda, wakakono.

**Akambu Walanya Antu Mete
(Mak. 7:1-13)**

15 Afarise la afundji wakayi le Jesu uma la Jerusalema ; wakawumbula vati: 2 Okoko wana wadiaka ambeki aye ditsshelu dia dikumanyi? ne dia vo hawotsha anya lam'alewo ma. 3 Ku ndi akâkaluya diui ati: Ya ukundi adiakanyu elembe wa Unyashungu ndu nyu ne dia ditsshelu dianyut

4 Ne dia Unyashungu akati ati: Olemia sho la nyo, ndu ati: One lateketa diui dia kolo lu dikambu dia shi, kana dia nyangu, ndi avu!

5 Keli nyu nyatutaka nyati: Untu layutela shi kana nyangu ati: Engo kutumukumanyia, lambukikimo le Unyashungu, 6 ndi halemia shi kana nyangu. Okone nyu nyatulanyaka diui dia Unyashungu ne dia ditsshelu dianyut.

7 Nyu akanga a lukesu! mete kakati Isaya dikambu dianyut ati: 8 Antu ane watonemiaka l'elomo. Keli etema awo weko etali uma le mi. 9 Vo watonemolaka otemolatemola, Watetshaka dietsshelu dieli uku elembe w'antu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

10 Ku ndi aketi antu; akawatela ati: Nyuki, nyumani fundu. 11 Kene koto l'unyo, halanya untu. Keli kene katumba uma l'unyo, keso katulanyaka untu. 12 Ku ambeki wakayi le ndi. Wakawumbula vati: We mbeyaka wati: Afarise wakatakanyi lam'ukiwo diui so? 13 Keli ndi akâkaluya diui ati: Wayuhikula etumbatumba tshe kaki Papa leli l'ulungu kumune. 14 Nyuwaete; elombodi wa tutshungu mbewo. Naka kanga tshungu ayolombola kanga tshungu, vo ahendi wayoko lu difuku. 15 Keli Petero akâkaluya diui ati: Utulimbitshiya wela oso. 16 Ndi akambula ati: Ndu nyu mbahatamani fundu? 17 Nyu hanyeyi nyati: Kene tshe koto l'unyo, katetaka lu dikundju, katutumbaka utsha lu kumba? 18 Keli kene katutumbaka uma l'unyo, katuyakaka uma l'utema. To katulanyaka untu. 19 Ne dia uma l'utema katutumbaka tukanyi to kolo, diakanelu, luseka, munanyi, uvi, omenyi wa kashi, la dimamanyelu. 20 Akambu aso mbatulanyaka untu. Keli nde ma l'anya mindu, halanya untu.

Elu, Khumadiondjo, ndu fo mbatolekaka fusa yatokokaka uma lu mesa a khumewo. 28 Ku Jesu akūkaluya diui ati: Umuntu, mbetawo kaye keko wuki! Diatshami le ye uku alangaye. On'andi a umuntu akakono lu unya ako.

Jesu Ambukalula la Ngalili

29 Jesu akamo uma leko, akayi lasuki la Uduwa a Ngalili. Ndi akambela lu akuna, akatudjase leko. 30 Elui a waki w'antu wakayi le ndi, wakayi ndu la akanga a dikomo, tshumbi, tutshungu, nyumi, la ekonyi ekina efula. Vo wakakitsha la ntundu kandi, ku ndi akākonoya. 31 Okone lam'akenyi elui w'antu akanga a nyumi wamboteketa, akanga a dikomo wambokono, tshumbi wambokendakenda, tutshungu wambosena, vo wakambi. Ku vo wakatumbula Unyashungu wa Isariyele.

Jesu Ambusha Antu Nunu Nei Mbu ya Nde (Mak. 8:1-10)

32 Jesu aketi ambeki andi, akawatela ati: Dimi lambuka ului w'antu ketshi, ne dia vo wambutshikala la mi nshi shatu. Vo kema la mbu ya nde. Dimi halangi mbadianganya la ndjala, vo watukokomo lu mbuka. 33 Ambeki wakawumbula vati: Lendi ukukisu nkundja dikenga dia ma lu dihuli ne dia shenga, dia ndutsha ului a wuki w'antu one? 34 Jesu akawambula ati: Dikenga dingana dieli la nyu? Vo wakakaluya diui vati: Esambeli la tusisi. 35 Ndi akadjasha ului w'antu la kete. 36 Ndi akose dikenga diako esambeli la tusisi, akuki lusaka, akadiatula. Ndi akasha ambeki, ku ambeki wakasha elui w'antu. 37 Vo tshe wakali, wakaluti. Ku wakatongona betshi diakatshikala asaka esambeli too. 38 Wane wakali, waki apami nunu nei, ndu amantu la ana. 39 Ku ndi akadianganya elui w'antu. Ndi akoto lu watu, akakumi lu beke dia Mangadana.

Wambolomba Jesu Djimbitelu y'Uma l'Ulungu (Mak. 8:11-13; Luk. 12:54-56)

16 Afarise la Asaduke wakayi le Jesu dia ndjühimba, wakōlombe dia ndi mbaenya djimbitelu y'uma l'ulungu. 2 Keli ndi akākaluya diui ati: La dikolo, nyu nyatutaka nyati: Ayuyala yanyi, ne dia ulungu weko tilili. 3 La pindju, nyu nyatutaka nyati: Ayuyala tshitshi, ne dia ulungu weko tilili ndu lutshukutshuku. Nyu mbeyaka nshihudia akambu wa l'ulungu, keli hanyeyi nshihudia

tulimbitelu ta tena. 4 Wa lolonga lone la kolo ndu la luseka watuyangaka djimbitelu, keli hawuwasha nduku djimbitelu kina, paka djimbitelu ya Jona. Ku ndi akātshiki, akatshu.

Edya k'Afarise la Asaduke (Mak. 8:14-21)

5 Lam'akakumi ambeki la wedi ukina, vo kundjala la ma: wakhela dia ntola. 6 Jesu akawatela ati: Nyendi ololo! Nyewo edya k'Afarise la Asaduke. 7 Vo wakambwana vati: Shu hatuyi la ma. 8 Keli Jesu akeyi tukanyi tawo; akati ati: Nyu akanga a mbetawo ka tshitshi, ukundi ambwananyu nyati: Shu kema la ma? 9 Nyu hanyuyeya? Hanyuyuhu dikenga tanu le antu nunu tanu, la efula k'asaka kakanyatongona? 10 Nyu hanyuyuhu dikenga esambeli le antu nunu nei, la efula k'asaka kakanyatongona? 11 Ukundi ahanyeyi nyati: Dimi hanyutedi dikambu dia ma? Keli nti: Nyewo edya k'Afarise la Asaduke. 12 Ku vo wakayeya vati: Ndi hatutedi dia mbewo edya ka lu ma, keli dia shu mbewo wetshelu wa Afarise la Asaduke.

Petero Ambetawo Ati: Jesu Ona Unyashungu (Mak. 8:27-30; Luk. 9:18-21)

13 Lam'akayi Jesu lu leke la Kayisariya Filipi, ndi akambula ambeki andi ati: Ukundi wata antu dia On'a untu endi na? 14 Vo wakati vati: Amotshi mvutaka vati: Joani Ubatizanyi; akina vati: Elidja; akina vati: Jeremiya, kana otoi omotshi w'amvutshi. 15 Ndi akawambula ati: Ya ukundi atanyu, emi? 16 Simona Petero akakaluya diui ati: Kristu keye On'a Unyashungu a lumu. 17 Jesu akūkaluya diui ati: Simona Bara-Jona, we eko la otshoko! ne dia antu kunkunya dikambu ne, paka Papa leli l'ulungu. 18 Ntu, dimi lambukutela nti: Petero keye; lu dive ne kayumuhika ekeleziya ami. Ku wulu wa nyoi hawukileka wulu. 19 Dimi layukusha sapi ya diulelu dia l'ulungu. Kene tshe kakelekaye la kete, wayukikeleka l'ulungu. Kene tshe kakelekulaye la kete, wayukikelekula l'ulungu. 20 Ku ndi akakokomia ambeki ati: Tanyutlaki untu nyati: Kristu kendi.

Jesu Ambuta Dia Nyoi Kandi, Eulwelu Kandi, la Eyelu Kandi (Mak. 8:31-9:1; Luk. 9:22-27)

21 Uma l'etena keso, kakatatela Jesu menya ambeki andi ati: Dieli la mi dia ntsho

la Jerusalema dia nsuyama asui efula le dikumanyi, elombedi a waki la afundji, dia ndjakema, la dia mbulwama lushi la satu. 22 Ku Petero akatshu la ndi, akatatela mbulaka, ata ati: Unyashungu ashimbi dikambu so, we Khumadiondjo! Dikambu diako tadiuyalaki pundju le ye! 23 Keli ndi akasikiso, akatela Petero ati: Satana, utshimbi l'okongo ami! Utamba a ntakanyami mbeye, ne dia we kema lu leke la Unyashungu paka lu leke l'antu.

24 Ku Jesu akatela ambeki andi ati: Naka untu alanga ndjelami, ndi embe utamba andi a mpeketanya, andjeli. 25 Ne dia untu tshe lalanga mamela lumu landi, ayulushisha. Keli untu tshe lashisha lumu landi dikambu diami, ayulutana. 26 Naka untu ayukundja andja tshe, la nshisha lumu landi, waho andi lend'ewo? Engo kakona kayengonya untu la lumu landi? 27 Ne dia On'a untu ayuya lu lutumbu la Shi, ndi la andjelo andi, ku ndi ayufuta untu l'untu uku akandatshi. 28 Mete kanyutelami nti: Amotshi wemadi lane, hawunganela nyoi ntundu watenyi On'a untu ayayi lu diulelu diandi.

Ehilwelu ka Jesu

(Mak. 9:2-13; Luk. 9:28-36)

17 Lam'aketi nshi shamalu, Jesu akose Petero, Jakoba la Joani onangu Jakoba, akambela la wo vame l'ukungu w'utali. 2 Ndi akahilo la ntundu kawo. Elundji kandi kakahete uku unya. Ahondo andi wakayala wema uku usasi. 3 Ku Mose la Elidja wakene le wo, wasawula la ndi. 4 Petero akatela Jesu ati: Khumadiondjo, kawo shu ntshikala lindu. Naka we alanga, dimi layuhika tumbu satu lindu: kemitshi kaye, kemitshi ka Mose, la kemitshi ka Elidja. 5 Lam'akandataka osoku, wenyi ku dingi dia ngaingai diambâhutamelala. Ku diui diakayi uma lu dingi ati: On'ami la ngandji one, ndi ambongenyanganya ;a nyuwukeli! 6 Lam'akuki ambeki diui so, vo wakayakosha ekhukhumadi; wakuki woma efula. 7 Ku Jesu akayi, akawananda. Ndi akati ati: Nyeto, tanyukaki woma. 8 Lam'akawedia ashu, vo komena nduku untu, paka Jesu ndame.

Elidja a Mete

9 Lam'akawatahuloka uma l'ukungu, Jesu akawatela ati: Tanyutelaki nduku untu enelo kene, edja ndu lam'ayulo On'a untu uma lu nyoi. 10 Ambeki andi wakawumbula vati: Ya ukundi atutaka afundji vati: Dieli la Elidja dia ndja ntundu? 11 Jesu akâkaluya

diui ati: Mete, Elidja ayuya la ndjolongosola akambu tshe. 12 Keli dimi lambunyutela nti: Elidja ambuyakaka, keli vo kumbêya, wakatshela uku akawalangi. Okone ndu On'a untu ayususyama le wo. 13 Ku ambeki wakalimbitela vati: Ndiambututela dia Joani Ubatizanyi.

Dikenda Dia Pami Kanga Ekhunye; Wulu wa Mbetawo

(Mak. 9:14-29; Luk. 9:37-43)

14 Lam'akawakumi le ului w'antu, untu akayi le Jesu, akukhusela adui. Ndi akati ati: 15 Khumadiondjo, uki on'ami a pami ketshi, ne dia ndi eko kanga ekhunye, ambusuyama wulu. Ndi atokokaka tena efula lu dja, la tena efula lu ashi. 16 Dimi lakayi la ndi le ambeki aye, keli vo kumbeya mbôkonoya. 17 Jesu akakaluya diui ati: Nyu wa lolonga lone, akanga a wendjudi ndu waha la mbetawo, edja ndu etena kakona kayumuyala la memakana le nyu? Nyuyi la ndi le mi. 18 Jesu akahangwela odienge, vo wakatumbi uma le ndi. Ku dikenda dia pami akakono lu unya ako. 19 Ku ambeki wakayi vame le Jesu. Vo wakawumbula vati: Okoko wana wakis kumbeya ntundja odienge? 20 Jesu akawatela ati: Ne dia mbetawo kanyu keko tshitshe. Mete kanyutelami nti: Naka nyu la mbetawo uku lotongo la lohodia, nyu nyayutela ukungu one nyati: Umo uma laku, utshu lene, ku vo wayumo. Nduku dikambu diayunyuheka lama ntsha. 21 Keli wuhu one hatumbi paka la dombelo la dikilelu dia mbu ya nde.

22 Lam'akawasangana la Ngalili, Jesu akawatela ati: Wayukimo On'a untu l'anya w'antu, 23 ku vo wayûdiaka. Ndi ayulwama lushi la satu. Ku vo wakanyangi efula.

Dia Nfuta Ulambu

24 Lam'akawakumi la Kaperenauma, afutshishi w'elambu wa etenyi otoi ka hendi ka shekele wakayi le Petero; wakawumbula vati: Umbetsha anyu hatufutaka ulambu? 25 Ndi akakaluya diui ati: Kema; ndi nfutaka. Ku lam'akandoto lu luudu, Jesu akatatela mbumbula ati: Simona, akanaye na? Khumi ya dikanga ya la kete watulungulaka ulambu, kana ulambu a wudja uma le wa na? Uma le ana, kana uma le antu k'antu? 26 Lam'akandati ati: Uma le antu k'antu, Jesu akawutela ati: Laso ana weko la ndjadjasela. 27 Keli shu tatuwatakanyaki: utshu l'uduwa, kutuki yodi, kutundi lusi layuya ntundu. Lam'ayuyufula unyo alo,

we ayutana shekele. Kuyose, kuyuwashayo dikambu diami la dikambu diaye.

Dia Luleki Wuki
(Mak. 9:33-37; Luk. 9:46-48)

18 Lu etena keso, ambeki wakayi le Jesu, wakayuwumbula vati: Akona uleki wuki lu diulelu dia l'ulungu? 2 Ku ndi aketi kiendakenda motshi, akaweme l'atei awo. 3 Ndi akati ati: Mete kanyutelami nti: Nyu hanyeyi mboto lu diulelu dia l'ulungu, tshikima nyu nyambukadimula etema, ndu nyambuyala uku tokendakenda. 4 Okone untu tshe layakitshakitsha uku kiendakenda nye, ndi kuleki wuki lu diulelu dia l'ulungu.

5 Untu tshe lalungula kiendakenda uku nye lu lukumbu lami, ndi ambumbetawo. 6 Keli one latakanya kiendakenda motshi yambumbetawo, ndeka ololo mbukeleka dive di'ohelo lu kingu, ku mbutambia lu dingunda dia l'uduwa.

Akambu wa Ntakanya

7 Fono le wa la kete ne dia akambu wa ntakanya! Dieli la akambu wa ntakanya ndja, keli fono le untu latunga akambu ako. 8 Naka lunya laye kana lukulu laye lambukutakanya, uluhimbuli, ulukadja. Mboto lu lumu l'ekomo kana etshumbi, ndeka mbikadjema l'anya ahendi ndu la ekulu ehendi lu dja pundju ololo. 9 Naka su diaye diambukutakanya, udikhunduli, udikadja. Mboto lu lumu la su dimotshi, ndeka mbikadjema la ashu ahendi lu luinga la dja ololo.

Okoko Wakashisho (Luk. 15:3-7)

10 Nyewo, tanyonyolaki nduku kiendakenda l'atei awo. Dimi lambunyutela nti: L'ulungu, andjelo awo watendaka elundji ka Papa leli l'ulungu nshi tshe. 11 Ne dia On'a untu akayi dia ndjushimbela wane wakashisho. 12 Ukundi akananyu na? Naka untu la ekoko lukama, ku ndi ambushisha omotshi, ndi hatshiki akumi divwa la divwa lu akuna, dia ntuyanga one wushishwi? 13 Lam'ayunduweni, mete kanyutelami nti: Ongenongo andi le one wushishwi, ayuleka ongenongo andi le akumi divwa la divwa wakashishwi. 14 Okone Shenyu leli l'ulungu halangi nduku kiendakenda mvo.

Jesu Ambutela Ambeki Andi Lama Ntsha Naka Akina Wambatshela Kolo (Luk. 17:3)

15 Naka unyaye ayukutshela kolo, kutshu, kutuwenya munga kandi, we la ndi atu. Naka ndi ayukukela, we ayekeanela la ndi.

16 Keli naka ndi hakukela, kutshu la untu otoi kana ahendi. Okone aui tshe wayushikikala l'enyu w'emenyi ehendi kana esatu. 17 Naka ndi hawaukela, ututeli ekelezia. Naka ndi hukela ndu ekelezia, ndi ayali uku usi wudja le ye, la uku ulungudi w'elambu. 18 Mete kanyutelami nti: Diakelekanyu la kete, wayudikeleka ndu l'ulungu. Diakelekulanyu la kete, wayudikelekula ndu l'ulungu. 19 Dimi lambunyutela ntu nti: Naka ahendi anyu wayusanga lulimi la kete dia nomba dikambu dimotshi, Papa leli l'ulungu ayatshela uku alombawo, 20 ne dia lene asangana ahendi kana asatu lu lukumbu lami, dimi ndjalaka l'atei awo.

Ukambi Waha la Ketshi

21 Petero akayi, akawumbula ati: Khumadiondjo, unyami ayuntshela kolo tena dingana dia dimi mbudimanyia? Undi, edja ndu tena esambeli? 22 Jesu akawutela ati: Dimi hankutedi nti: Edja ndu tena esambeli, keli nti: Edja ndu akumi esambeli tena esambeli.

23 Okonediuuludial'ulungudiambufana la khum'ekanga kemotshi, kakalangi mbala la ekambi andi diango diandi, diaki le wo. 24 Lam'akandatata mbala diango, wakayi la omotshi laki la dibasa diandi dia talata nunu dikumi. 25 Keli ne dia ndi taki la diango dia ngela dibasa, khumendi atati ati: Wusundja, ndi la wadendi, la an'andi ndu diango diandi tshe, dia ngela dibasa. 26 Ku ukambi ako akukhusamela, akosengasenga ati: Khumadiondjo, utukumbete, ku layukongela diango tshe. 27 Khumendi akawuki ketshi, akukimo, akudimanyia dibasa. 28 Keli ukambi ako akatumbi, akatani unyandi ukambi laki la dibasa dia denariyo lukama. Ndi akawundi, akuhini khumbe, akati ati: Ongele dibasa diami. 29 Okone unyandi ukambi akayakosha, akosengasenga ati: Utukumbete, ku layukongela dibasa. 30 Ndi kunanga; akatuwudja lu lukanu edja ndu ndi ambongela dibasa. 31 Keli lam'akenyi anyandi ekambi akambu wakatshama, vo wakanyangi efula. Vo wakatshu, wakatutela khumewo akambu tshe wakatshama. 32 Ku khumendi akaweti, akawutela ati: We ukambi wa kolo! dimi lakakudimanyia dibasa diku tshe, ne dia we akansengasenga. 33 Taki ololo ndu we mbuka unyaye ketshi, uku akamakuki? 34 Khumendi akumala, akukimo le asuyanyi, edja ndu ndi ambongela dibasa tshe.

35 Osoku mbanyutshela ndu Papa leli l'ulungu, naka nyu hanyudimanyiya anyanyu kolo uma l'etema anyu.

***Jesu Ambumo Uma la Ngali,
Ambuya la Judiya
(Mak. 10:1-12; Luk. 16:18)***

19 Lam'akashili Jesu mvuta aui aso, ndi akamo uma la Ngali, akayi lu beke dia Judiya, la wedi wa Jorodana. 2 Elui a waki w'antu wakuyeli, ku ndi akâkonoya leko.

Dikambu Dia Ndjaka Diwala

3 Afarise wakayi le Jesu, wakuhibi, wakawumbula vati: Aha ekila dia pami nkimo wadendi lu akambu tshe? 4 Ndi akakaluya diui ati: Nyu nyatali nyati: One lakâtungi l'etatelu, akâtungi umi la wadi? 5 Ndu mbakandati ati: Aha dia dikambu ne mbayutshika untu shi la nyangu, mbayundumamana la wadendi, ku vo ahendi wayuyala untu otoi? 6 Okone vo kema antu ahendi ntu, wambuyala untu otoi. Untu tamamitulaki kene kakamamanya Unyashungu. 7 Vo wakawumbula vati: Okoko wana wakati Mose dia mbisha umuntu mukanda w'ediakelu ka diwala, la mbûkimo? 8 Ndi akawatela ati: Ne dia lunyu l'etema anyu, mbaketawo Mose nyu nkimo wadienyu, keli uma l'etatelu, kundjala osoku. 9 Dimi lambunyutela nti: Untu tshe layukimo wadendi, naka aha lu dikambu dia luseka, ku ndi ntshuka ukina, ndi ambunana. Lam'ayutshuka pami umuntu lukimwewo osoku, ndi ambunana. 10 Ambeki andi wakawutela vati: Naka dikambu dia umi la wadi dieko osoku, keti hasungana ntshukana. 11 Keli ndi akawatela ati: Antu tshe haweyi nungula diui ne, paka wane wambushama wulu wa dilungula. 12 Elenga emotshi weko, wakuto osoku uma l'etema w'anyengewo. Elenga ekina weko, wakatungwama le antu. Elenga ekina weko, wakayatungula ne dia diulelu dia l'ulungu. One leya nungula diui ne, adilunguli.

***Jesu Ambulungula Tokendakenda
(Mak. 10:13-16; Luk. 15:17)***

13 Wakayi la tokendakenda le Jesu, vati: Ayuwahe anya andi ndu âlombele. Ku ambeki andi wakahangwela antu. 14 Keli Jesu akati ati: Nyete tokendakenda wayi le mi, tanyâsikeki, ne dia diulelu dia l'ulungu dieli dia antu uku vo. 15 Ku ndi akawahe anya andi, akamo leko.

***Dikambu Dia Ukundji Wulu;
Waho wa Ndjaseka***

(Mak. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

16 Nyulungi, untu akayi le Jesu, akati ati: Umbetsha, dikambu di'ololo diakona diayumutsha dia ndjala la lumu la pundju? 17 Ndi akawutela ati: Okoko wana wamumbulaye dia dikambu dieli ololo? Otoi eko, leli ololo. Keli naka we kalanga mboto lu lumu, ukitanyiaki elembe. 18 Ndi akawumbula ati: Elembe akona? Jesu akati ati: Tudiakaki. Tunanaki. Tuvaki. Tumamanyiaki. 19 Olemia sho la nyo. Ulangi unyaye uku ayalangaye. 20 Olongo a pami oso akawutela ati: Akambu aso tshe mbatumutshaka, dikambu diakona diambutshikala? 21 Ku Jesu akawutela ati: Naka we nangaka ndjala ololo tshe, utshu, utusundja dieli la ye tshe. Udisha akanga a wula, ku we ayuyala la diango l'ulungu. Kuyi, kuyundjeli. 22 Keli lam'akuki olongo a pami diui so, ndi akatshu la lunyangu, ne dia ndi aki la diango efula.

23 Jesu akatela ambeki andi ati: Mete kanyutelami nti: Eotwelo ka kanga ongonyi lu diulelu dia l'ulungu eko wulu. 24 Lambunyutela ntu nti: Eotwelo ka kamelo lu ushu a tedi, ambuleka eotwelo ka kanga ongonyi lu diulelu dia Unyashungu dikambu dia tshitshe. 25 Lam'akuki ambeki diui so, vo wakambi efula, wakati vati: Akona ayeya nshimbamela? 26 Jesu akawaende tee, akati ati: Antu haweyi ntsha dikambu so, keli Unyashungu mbeyaka ntsha akambu tshe. 27 Ku Peterso akûkaluya diui ati: Enda, shu tambutshika diango tshe, tambukuyela. Kayutukundja na? 28 Jesu akawatela ati: Mete kanyutelami nti: Lu lushi layuyala andja w'uyuyu, lam'ayudjase On'a untu lu kiti ka diulelu ka lutumbu landi, ndu nyu nyayudjase lu kiti ya diulelu dikumi la hyendi, nyayulumbuya wedja dikumi la ehendi wa Isariyele. 29 Untu tshe lambutshika mvudu, kana anangu, kana akadiyendi, kana shi, kana nyangu, kana ana, kana kete, ne dia lukumbu lami, ayulungula diango lukama lukama; ayakita lumu la pundju. 30 Keli efula weli la ntundu, wayuyala l'okongo; la efula weli l'okongo, wayuyala la ntundu.

Asi Ulumu lu Ekambo k'Elua

20 Diulelu dia l'ulungu dieli uku kanga luudu, lakatshu k'olomo la pindju dia ntuyanga asi ulumu, dia vo ndjukambela lu ekambo kandi k'elua. 2 Ndi akukana la wo dia mbâfuta denariyo otoi lu

lushi otoi, akatumi l'ekambo kandi k'elua. 3 Ndi akatshu ntu uku l'eshidi divwa, akenyi akina wemadi wemalemala lu kituka. 4 Ndi akawatela ati: Ndu nyu, nyutshu l'ekambo k'elua, layunyusha kene tshe keli ololo. Ku vo wakatshu. 5 Ndi akatshu ntu uku l'eshidi dikumi l'ehendi, ndu l'eshidi esatu, akatshi pupu. 6 Lam'akakuki unya l'eshidi etanu, ndi akatshu, akatani akina wemadi. Ndi akawambula ati: Ukundi wemalanyu lane unya tshe wemalemala? 7 Vo wakawutela vati: Ne dia nduku untu lutosengodi ulimu. Ndi akawatela ati: Ndu nyu, nyutshu l'ekambo k'elua. 8 La dikolo, kanga ekambo k'elua akatela ulami andi a diango ati: Eta asi ulimu, uwasha difutu, utateli le wane wakayi l'okongo edja ndu wa ntundu. 9 Lam'akayi wane wakayutela nkamba l'eshidi etanu, vo wakalungula tshe denariyo otoi otoi. 10 Lam'akayi wa ntundu, vo wakakani vati: Shu tayulungula yediko yuleki. Keli ndu vo tshe, wakalungula denariyo otoi otoi. 11 Lam'akawalungula difutu diawo, vo wakangunangunela kanga luudu. 12 Vo wakati vati: Wane wa l'okongo, wakakambi ushidi otoi utu, keli we ambuwaedimia la su, shu ane wakakambi unya tshe lu yanyi ya wulu! 13 Keli ndi akakaluya otoi awo diui ati: Ongenyi, dimi hankutshedi kolo. We hukanyi la mi dia denariyo otoi? 14 Osa kene keli kaye, utshu; dimi nangaka mbisha wane wa l'okongo uku wukuwashami. 15 Undi, olembe mbeko dia dimi ntsha uku alangami la diango diami? Kuku kana we ambumbuka kandjema ne dia lukahu lami? 16 Okone wa l'okongo, wayuyala wa la ntundu; ku wa la ntundu, wayuyala wa l'okongo.

Jesu Ambuta Dia Nyai Kandi la Euhwelu Kandi Etena ka Satu (Mak. 10:32-34; Luk. 18:31-34)

17 Lam'akatatshokaka Jesu utsha la Jerusalema, ndi akose ambeki andi dikumi la ahendi vame, akawatela lu mbuka ati: 18 Nyendi, shu ane wutatshu utsha la Jerusalema, On'a untu ayutukimwama le elombedi a waki la afundji. Vo wayutu wamia dia ndi mvo. 19 Vo wayukimo le asi wedja dia vo mbosoka, la mbokomola, ndu dia mbudiaka l'utamba a mpeketanya. Ku lushi la satu, ndi ayulwama.

Nyangu Ana wa Zebede Ambolombela An'andi Alzuli a Waki (Mak. 10:35-45)

20 Nyangu ana wa Zebede akayi la

an'andi w'apami le Jesu. Ndi akukhusamela, akolombe dikambu dimotshi. 21 Jesu akawumbula ati: Alangaye na? Umuntu akawutela ati: Uti diui dia an'ami ahendi ane mbidjase: omotshi lu lunya laye la pami, la ukina lu lunya laye la lomoso, lu diulelu diaye. 22 Jesu akakaluya diui ati: Nyu hanyeyi kene kalombanyu. Nyu mbeyaka no dikoho diayangami no? Vo wakawutela vati: Shu mbeyaka. 23 Ndi akawatela ati: Mete nyu nyayono dikoho diami. Keli mbidjase lu lunya lami la pami kana lu lunya lami la lomoso, kema dikambu diami dia mbisha untu. Keli dio dieko dikambu dia wane wakalongoswela Papa. 24 Lam'akuki ambeki dikumi dikambu so, vo wakuki anyawo ahendi yenyi. 25 Keli Jesu akawaeti, akati ati: Embuledi w'asi wedja watuwahamelaka. Antu awo a waki watuwaulelaka. 26 Keli l'atei anyu tayalaki osoku. One lalanga ndjala wuki l'atei anyu, dieli la ndi dia ndjala ukambi anyu. 27 One lalanga ndjala la ntundu kanyu, dieli la ndi dia ndjala fumbi kanyu. 28 Ndu On'a untu, kundja dia antu mbukambela ulimu, keli akayi dia mbakambela ulimu, la dia mbakimwela lumu landi uku etshungwelu ka antu efula.

Akanga a Tutshungu Ahendi la Jeriko (Mak. 10:46-52; Luk. 18:35-43)

29 Lam'akawayatumbaka uma la Jeriko, ului a wuki w'antu wakayeli Jesu. 30 Nyulungi, akanga a tutshungu ahendi wakadjashi l'umamu a mbuka. Ku lam'akawuki vati: Jesu kateti, vo wakahangohango vati: We Kanula ya Davidi, utuki ketshi! 31 Keli ului w'antu wakahangwela vati: Nyuyali ki. Keli vo wakaleki mpangohango vati: We Kanula ya Davidi, utuki ketshi! 32 Ku Jesu akemala, akawaeti. Ndi akawambula ati: Alanganyu dimi nyutshela na? 33 Vo wakawutela vati: Khumadiondjo, ashu asu wasene. 34 Jesu akangasana la ketshi, akananda ashu awo. Kem'edja vo wakasene, wakuyeli.

Jesu Ambukuma la Jerusalema la Lutumbu (Mak. 11:1-11; Luk. 19:28-40; Joa. 12:12-19)

21 Lam'akawasukana utsha la Jerusalema, vo wakakumi la Betefange, l'Ukungu w'Eweli. Ku Jesu akatumi ambeki andi ahendi; 2 akawatela ati: Nyutshu utsha la ngelu keledinyu, nyayutana punda ukelekami la on'ato.

Kanyuyikelekuli, kanyuyi la yo le mi. 3 Naka untu omotshi ayunyumbula, kanyuwuteli nyati: Khumadiondjo kayihumba. Kem'edja ndi ayuyituma. 4 Dikambu so diambuyala dia nshidiya diui diakati umvutshi ati: 5 Nyuteli ona umuntu a Siona nyati: Enda, khum'ekanga kaye kayayi le ye, Ndi la memakana, ahemi ladiku dia punda, Ndu ladiku dia osongo a punda, lakuto le punda. 6 Ambeki wakatshu, wakatshi uku akawatela Jesu. 7 Vo wakayi la punda la osongo a punda, wakitsha ahondo ladiku diayo, ku ndi akadjase ladiku diayo. 8 Antu wakaleki efula wakali ahondo awo lu mbuka. Akina wakakote avundja w'etamba, wakali lu mbuka. 9 Elui w'antu, wane wakatshokaka la ntundu kandi ndu wakatuyelaka, wakatahangohango vati: Hosana le Kanula ya Davidi! One luyi lu lukumbu la Khumadiondjo eko la otshoko! Hosana l'ulungu! 10 Lam'akandakumi la Jerusalema, asi usumba tshe wakakasana; wakati vati: Akona one na? 11 Elui w'antu wakati vati: Uku eli umvutshi Jesu, uma la Nazareta ka la Ngali.

***Jesu Ambutshanya Asi
Kituka Uma l'Etemwelo
(Mak. 11:15-19; Luk. 19:45-48;
Joa. 2:13-22)***

12 Jesu akoto l'etemwelo ka Unyashungu. Ndi akatshanya wane tshe wakasundjaka ndu wakasumbaka lu etemwelo. Ndi akatshulula mesa w'amingudi wa falanga, ndu ekala w'asundjishi wa khudumba. 13 Ndi akawatela ati: Akafundama ati: Weti luudu lami vati: Luudu la dombelo. Keli nyu nyambuluhluya wuku w'apotodi. 14 Akanga a tutshungu la akanga wa tshumbi wakayi le ndi lu etemwelo, ku ndi akâkonoya. 15 Keli lam'akenyi elombedi la afundji akambu wa mamba wakandatshi, ndu akenda wahangohango lu etemwelo vati: Hosana le Kanula ya Davidi! vo wakuki yenyi. 16 Ku vo wakawumbula vati: We mbukaka okone wata akenda aso? Jesu akawatela ati: Elu; nyu nyatali nyati: We akaluwanya diandu l'enyu Wa ana w'ashashi la waloma? 17 Ndi akatshiki, akamo uma l'usumba, akatshu la Betaniya, akatuhanga leko.

***Wulu wa Mbetawo
(Mak. 11:12-14, 20-26)***

18 Lam'akatakalulaka Jesu utsha l'usumba la pindju, ndi akuki ndjala. 19 Lam'akandenyi utamba a fingi l'umamu a mbuka, ndi akatshu laawo. Ndi kuntana

nduku engo loko, paka akatshi atu. Ku ndi akatela utamba ati: Elua tawotokaki ntu le ye pundju! Kem'edja utamba a fingi akalengela. 20 Lam'akenyi ambeki dikambu so, vo wakambi. Vo wakati vati: Ukundi ambolengela utamba a fingi shashimuya okone? 21 Jesu akâkaluya diui ati: Mete kanyutelami nti: Naka nyu nyeko la mbetawo ndu hanyukandakanda, nyu hanyutsha paka dikambu diutshedimi utamba a fingi one tu. Keli naka nyayutela ukungu one nyati: Uyanya, uyakadja l'uduwa, dikambu so mbeyaka ntshama. 22 Naka nyu la mbetawo, nyayulungula akambu tshe walombanyu lu dombelo dianyu.

***Wambumbula Jesu Dia Wulu Andi
(Mak. 11:27-33; Luk. 20:1-8)***

23 Lam'akoto Jesu l'etemwelo, elombedi a waki la dikumanyi dia wudja wakayi le ndi. Lam'akandetsbaka antu, vo wakawumbula vati: La wulu akona watshaye akambu ane? Ndu akakusha wulu one na? 24 Jesu akâkaluya diui ati: Ndu dimi layunyumbula umbula omotshi. Naka nyu nyayukadimula umbula ako, ku ndu dimi layunyutela uma lu wulu akona watshami akambu ane. 25 Batiza ka Joani, uma lendi akito? Uma l'ulungu, kana uma le antu? Vo wakakani yimba vati: Lam'ayututa shati: Uma l'ulungu, ndi ayuta ati: Ya ukundi akinyu kumbetawo? 26 Keli naka shu tayuta shati: Uma le antu, shu mbukaka elui w'antu woma, ne dia antu tshe mamemaka Joani vati: Umvutshi mbendi. 27 Okone vo wakakaluya Jesu diui vati: Shu hateyi. Ndu ndi akawatela ati: Ndu dimi hanyutela uma lu wulu akona watshami akambu ane.

Wela wa Ana Apami Ahendi

28 Ukundi akananyu na? Untu aki la ana apami ahendi. Ndi akayi le la ntundu, akati ati: On'ami, utshu utukambi elo l'ekambo k'elua. 29 Ndi akakaluya diui ati: Dimi halangi. Ku l'okongo diku, ndi akakadimula utema, akatshu. 30 Ndi akayi le la hendi, akawutela pupu. Ndi akakaluya diui ati: Dimi layutsho, uwandji; ku ndi kuntsho. 31 Vo ahendi, akona akatshi lulangu la shi? Vo wakati vati: One la ntundu. Jesu akawatela ati: Mete kanyutelami nti: Elungudi w'elambu la amantu wa luseka wayunyumela mboto lu diulelu dia Unyashungu. 32 Joani akayi le nyu lu mbuka ka akambu w'ololo, ku nyu kumbetawo. Keli elungudi w'elambu la amantu wa luseka

wakawetawo. Lam'akanyenyi dikambu so, nyu kunkadimula etema l'okongo diku, dia nyu mbêtawo.

Ekambi w' Ekambo wa Kolo (Mak. 12:1-12; Luk. 20:9-19)

33 Nyulungi wela ukina. Kanga luudu omotshi akiko, lakakambi ekambo k'elua. Ndi akahiki lukumbu l'etamba wa lumu l'utshimba ato; akatshimi difuku dia mamulaka elua loko; akahiki luudu l'etangelu. Ndi akakitshikela ekambi w'ekambo, akatshu lu kete kina. 34 Lam'akasukana eleku ka dielelo di'elua, ndi akatumi ekambi andi le ekambi w'ekambo dia ntosa elua andi. 35 Ku ekambi w'ekambo wakose ekambi andi: wakakomola omotshi, wakûdiaki ukina, wakuki ukina ave. 36 Ndi akatumi ekambi andi ekina wuleki wa ntundu efula, ku vo wakatshelela pupu. 37 Keli l'okongo diku, ndi akâtumela on'andi; akati ati: Wayolemia on'ami. 38 Keli lam'akenyi ekambi w'ekambo ona, vo wakatanela vati: Ukito uku. Nyeso tûdiaki, katose sangu diandi. 39 Ku vo wakawundi, wakûsukula uma l'ekambo, wakûdiaki. 40 Okone lam'ayuya kanga ekambo k'elua, ukundi ayundutshela ekambi w'ekambo eso? 41 Vo wakawutela vati: Ndi ayudiaka antu wa kolo aso tshe, ayutshikela ekambi ekina ekambo, wane wayuwushaka elua lu deku diawo.

42 Jesu akawambula ati: Nyu kumbala lu afundelu ati: Dive diakatuni ambiki a luudu, Mbakayala ote wa tshuku. Dikambu so diakayala uma le Khumadiondjo, Ndu dio dieko dikambu dia mamba lu ashu asu? 43 Okone dimi lambunyutela nti: Wayunyokosola diulelu dia Unyashungu, ku wayudisha wudja watotokaka elua adio. 44 One layoko lu dive ne, ayuhimbohimbo tenyi. Keli lam'ayudiokwela untu omotshi, diayûhandjula uku ditshu.

45 Lam'akuki elombedi a waki la Afarise wela andi, vo wakeyi vati: Shu mbatandi. 46 Lam'akawayangi mbunda, vo wakuki elui w'antu woma, ne dia vo wakôlemia uku umvutshi.

Dambu Dia Tshuki, la Antu Wakaseke Nджа

22 Jesu akahula diui, akawaukela wela ntu ati: 2 Diulelu dia l'ulungu diambufana la khum'ekanga kemothi, lakakatela on'andi a pami dambu dia tshuki. 3 Ndi akatumi ekambi

andi dia nteta wane wakandaladiya lu dambu dia tshuki, keli vo kunanga ndja. 4 Ndi akatumi ekambi andi ekina ntu ati: Nyututeli wane wakamaladiya lu dambu nyati: Nyulungi, dimi lambolongosola ma diami dia dikolo: ngombe yami la esongo wa ngombe wununyi wambudiakema, la diango tshe diambolongoswama. Nyuyi lu dambu dia tshuki. 5 Keli vo wakonyola dikambu diako, wakatshu lu akambu awo: omotshi akatshu l'ekambo kandi, ukina l'ukanda andi. 6 Akina wakandi ekambi andi, wakâtshelela kolo, wakâdiaki. 7 Khum'ekanga akumala kele. Ndi akatumi alimbi andi, ku vo wakatulanya andjakanyi aso, ndu wakatutshumba usumba awo. 8 Ku ndi akatela ekambi andi ati: Diango dia tshuki diambolongoswama, keli antu wakamaladiya, tawaki ololo. 9 Okone nyutshu lu asanga wa mbuka, nyuteti wane wayunyutana, wayi lu dambu dia tshuki. 10 Ku ekambi eso wakatshu lu wambuka, wakasanganya antu tshe wakawatani, ndu wa kolo, ndu w'ololo. Okone luudu la tshuki lakaluli too l'ambetami wa dambu.

11 Keli lam'akoto khum'ekanga dia ndjenda ambetami wa lu dambu, ndi akenyi untu omotshi laki kundja la dihondo dia tshuki loko. 12 Ndi akawumbula ati: Ongenyi, ukundi akayotwe lone aha la dihondo dia tshuki? Untu ako akatewala. 13 Ku khum'ekanga akatela ekambi andi ati: Nyûkeleki l'anya ndu l'ekulu, nyuwukadja lu udjima wa l'andja. Delu diayuyala leko ndu ekeketanyelu ka anyu, 14 ne dia antu efula waketami, keli antu tshitshe mbambosonwama.

Wambumbula Jesu Dia Mbunda lu Lulimi: "Kana Ololo Nambula Kayisa" (Mak. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

15 Afarise wakatshu, wakadji sheki ya nyanga wuhu wukukiwo munda Jesu lu aui andi. 16 Vo wakatumi ambeki awo kame la asika Herode. Ku vo wakatuwumbula vati: Umbetsha, shu mbeyaka shati: Kanga mete keye; ndu we atetshaka antu mbuka ka Unyashungu lu mete. We hakanela nduku untu, ne dia we hadji yimba dia wuhu akona weli untu. 17 Okone ututeli uku akanaye. Eko ekila dia nfuta elambu le Kayisa, kana kema? 18 Keli Jesu akeyi longo lawo; akawambula ati: Nyu akanga a lukesu, okoko wana wampimbanyu? 19 Uhunyomenya falanga yalambulawo. Vo wakawela denariyo otoi. 20 Ku Jesu

akawambula ati: Efanelu la efundelu kaki na kene? 21 Vo wakûkaluya diui vati: Ka Kayisa. Ku ndi akawatela ati: Okone nyusha Kayisa diango dia Kayisa; nyusha Unyashungu diango dia Unyashungu. 22 Lam'akawuki diui so, vo wakambi; wakûtshiki, wakatshu.

Kana Eulwelu k'Uma lu Nyoï Keko
(Mak. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

23 Lushi lako, Asaduke, wane watutaka vati: Eulwelu k'uma lu nyoï kemako, wakayi le Jesu. Vo wakawumbula umbula omotshi, 24 vati: Umbetsha, Mose akati ati: Naka pami kemotshi ambuvo, ku ndi kuntutshi ana, onangu kakitani la wadendi, dia ndi mbulwela onangu luhanga. 25 L'atei asu kaki anangu esambeli. L'enundu akatshuki wadi, akavu. Ku lam'akindi kumbuta ana, ndi akatshikela onangu wadendi. 26 Ndu la hendi akatshi osoku, ndu la satu, edja ndu l'esambeli. 27 Ndu umuntu akayuvo l'okongo awo tshe. 28 Okone lu eulwelu k'uma lu nyoï, ndi ayuyala wadi a na l'atei w'antu aso esambeli? ne dia waki la ndi vo tshe.

29 Ku Jesu akâkaluya diui ati: Nyu nyambunganela, ne dia nyu hanyeyi afundelu, kana wulu wa Unyashungu. 30 Lu eulwelu k'uma lu nyoï, vo hawutshuki, kuyanga ntshukama. Keli vo weli uku andjelo l'ulungu. 31 Keli dia eulwelu ka wavo uma lu nyoï, nyu nyatali diui diakati Unyashungu ati: 32 Dimi keli Unyashungu wa Abarahama, Unyashungu wa Isaka, Unyashungu wa Jakoba? Ndi kema Unyashungu a wavo, keli eko Unyashungu a wasena. 33 Lam'akuki ului w'antu diui so, vo wakambi dia wetshelu andi.

Olembe Akona Wuleki Wuki?
(Mak. 12:28-34)

34 Keli lam'akuki Afarise vati: Ndi ambutewadia Asaduke, vo wakasangana kame. 35 Otoi awo aki umbeyi w'elembe, akambula Jesu ne dia mbuhimba ati: 36 Umbetsha, lu elembe, olembe akona wuleki wuki? 37 Jesu akawutela ati: Ulangi Khumadiondjo Unyashungu aye l'utema aye tshe, la lumu laye tshe, ndu la yimba yaye tshe. 38 Olembe oso, mbeli olembe wuleki wuki ndu wa ntundu. 39 Olembe a hendi ambufana ati: Ulangi unyaye uku ayalangaye. 40 Elembe tshe la aui wa amvutshi wambuhanema lu elembe ene chendi.

Jesu Ambumbula Afarise Dia Kristu
(Mak. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

41 Lam'akasangana Afarise kame, Jesu akawambula umbula omotshi, 42 ati: Ukundi akananyu dia Kristu na? Kanula ya na yendi? Vo wakawutela vati: Kanula ya Davidi. 43 Ndi akawambula ati: Ukundi akaweti Davidi lakaludiamia la Nyuma k'Ekila, ati: Khumadiondjo, akandati ati: 44 Khumadiondjo akatela Khumemi ati: Udjase lu lunya lami la pami, Edja ndu lambukitsha atunyi aye la tshina di'ekulu aye? 45 Naka Davidi akaweti ati: Khumadiondjo, ya ukundi wendi kanula yandi? 46 Nduku untu akeyi mbukaluya diui. Uma lu lushi loso, untu kundjala la dihunga dia mbumbula embula ntu.

Jesu Ambuhunwela Antu Dia Afarise
(Mak. 12:38-40; Luk. 11:37-54; 20:45-47)

23 Ku Jesu akatela elui w'antu la ambeki andi ati: 2 Afundji la Afarise mbudjashi lu kiti ka Mose, 3 okone nyutshaki ndu nyetawoki akambu tshe wanyutelawo. Keli tanyutshaki uku atuwutshaka, ne dia vo watusambishaka, keli hawutshi. 4 Vo watukelekaka eshiko wa wetshu, wa wulu memba, watuwaheka lu aheka w'antu. Keli vame hawulangani mbaunyiya kuyanga la luhita. 5 Keli vo watutshaka etsha awo ne dia menama le antu. Vo watuhamiaka tetshi tawo ta dikuhu tufundami avesha wufundami elembe. Watokokolaka ehumbu wa ahondo awo. 6 Vo watulangaka ahuli wa nemo lu alambu, la die diuleki amena lu temwelo, 7 la waemu lu tuka ; ndu dia antu mbaeta vati: Umbetsha. 8 Keli nyu tanyetamaki umbetsha, ne dia nyu nyeko la umbetsha otoi, ku nyu tshe nyeko antu la onangu. 9 Tanyetaki untu a lu kete nyati: Shesu, ne dia nyu nyeko la Shesu otoi, ndi eko l'ulungu. 10 Tanyetamaki ewandji, ne dia nyu nyeko la uwandji otoi, Kristu ndame. 11 Keli one luleki wuki l'atei anyu, kayali ukambi anyu. 12 Untu tshe layambiya, ayukitshakitshama. Untu tshe layakitshakitsha, ayumbiyama.

Fono Esambeli

13 Keli fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! ne dia nyu nyatudihelaka antu lukuki la diulelu dia l'ulungu. Nyu nyame hanyoto loko, ku hanyetawo dia wane walanga mboto woto. 14 Fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! ne dia nyu nyatohotolaka wadi waki edu mvudu, ndu nyatolombaka

alombelo w'etali ne dia dienyanyu. Okone dianyelu dianyu diayuleka wuki. 15 Fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! ne dia nyu nyatetetaka lu ashi a waki ndu lu kete dia mbete untu omotshi umbetawudi a dikambu dianyu. Lam'ambundayala umbetawudi a dikambu dianyu, ku nyu mbete on'a luwinga la dja, lunyuleki tena pendi.

16 Fono kayayi le nyu, elombodi a tutshungu, nyu wane watutaka nyati: Naka untu ambutshiba etemwelo, nduku dikambu; keli naka untu ambutshiba paunyi ka lu etemwelo, keti ndi ambutshungama lu etshibelu kandi! 17 Nyu akanga a dinginya wa tutshungu! Engo kakona kuleki wuki, paunyi, kana etemwelo kakakidia paunyi? 18 Ndu nyati: Untu tshe latshiba ediakelu, kema la dikambu. Keli untu tshe latshiba ushasha wa loko, ndi ambutshungama. 19 Nyu akanga a tutshungu! Engo kakona kuleki wuki, ushasha, kana ediakelu katukidiaka ushasha? 20 Okone one latshiba ediakelu, ndi ambutshiba ndu diango tshe dieli loko. 21 One latshiba etemwelo, ndi ambukitshiba, to la one ludjashi loko. 22 One latshiba ulungu, ambutshiba kiti ka diulelu ka Unyashungu, to la one ludjashi loko.

23 Fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! ne dia nyu nyatukimoka tenyi dia dikumi dia nyumba, ndu luhuhu, ndu samimbala, ku nyatukaleka akambu wuleki waki lu elembe, uku dialelu di'ololo, ketshi, la mbetawo. Aki ololo dia nyu ntsha akambu aso, keli aha nkale akambu akina. 24 Nyu elombodi a tutshungu, nyatolengolaka tshimbatshimba la djungo, nyatomenaka kamelo!

25 Fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! ne dia nyu nyatotshaka l'andja a dikoho la donga, keli l'etei awo ambulula too la dihotwanelu la dishi. 26 We Ufarise a tshungu! utaotshisha l'etei a dikoho la donga, okone ndu l'andja ayuyala pudipudi.

27 Fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! ne dia nyu nyeko uku waumbu wediawo ladiku, weli amena l'andja, keli l'etei awo, vo wambulula la weka wa edu w'antu la mindu tshe. 28 Okone ndu nyu menamaka antu w'ololo lu ashu w'antu, keli l'etei etema anyu, nyu yambulula too la lukesu la akambu wa kolo.

29 Fono kayayi le nyu, afundji la Afarise, akanga a lukesu! Ne dia nyu nyatuhikaka waumbu wa amvutshi,

nyatusangaka waumbu w'antu w'ololo. 30 Nyu nyatutaka nyati: Ututuyala lu nshi ya watshesu, tshiki shu komboto la wo lu unungu wa dikila di'amvutshi. 31 Okone nyu nyambuyafunga nyati: Shu teko tukanula ta andjaki w'amvutshi. 32 Ku nyuludia yediko ya watshenyu. 33 Nyu elui, ndu diuhu dia akhuha, ukundi ayunyuhanda elumbwelo ka luwinga la dja? 34 Okone dimi latunyutemelaka amvutshi la akanga a yimba, la afundji. Nyu nyayudiaka amotshi udiakadiaka, akina lu utamba a mpeketanya. Nyayokomola akina emambu lu temwelo dianyu, nyayuwasya lu usumba l'usumba. 35 Okone dikila tshe dia antu w'ololo diakako la kete diayuyala le nyu, uma ka dikila dia Abele untu ololo edja ndu dikila dia Zekariya, on'a Barakiya, lakanyadiaki l'asa etemwelo la ediakelu. 36 Mete kanyutelami nti: Akambu ane tshe wayuyala le wa lu lolonga lone.

Jesu Ambulelela Jerusalema (Luk. 13:34-35)

37 Yee, Jerusalema, Jerusalema, latudiakaka amvutshi, latukaka wane watuwukutemelaka ave! Ndi tena efula diakamalangi nsanganya an'aye, uku atusanganyaka wali a koko ana ato la tshina dia ahafu ato, keli nyu kunanga li! 38 Enda, wambunyutshikela khumbu kanyu anyanya. 39 Dimi lambunyutela nti: Nyu hanyuyomena edja ndu lam'ayunyuta nyati: One layoyi lu lukumbu la Khumadiondjo eli la otshoko.

Jesu Ambutela Ambeki Andi Dia Ehandjwelo ka Etemwelo (Mak. 13:1-2; Luk. 21:5-6)

24 Jesu akatumbi uma l'etemwelo, akatatshokaka. Ambeki andi wakayi le ndi dia ndjuwenya mvudu ya etemwelo. 2 Keli ndi akakaluya diui ati: Nyu hanyenyi diango ne tshe? Mete kanyutelami nti: Nduku dive diayutshikala ladiku dia dikina lane, diahokoshama.

3 Lam'akadjashi Jesu l'Ukungu w'Eweli, ambeki wakayi le ndi vame, wakawutela vati: Ututeli, etena kakona kayuyala akambu aso? Ayuyala djimbitelu yakona ya lam'ayuyuya ndu y'ekumelu k'etena kene? 4 Jesu akakaluya diui ati: Nyewo, untu tanyunganyiaki. 5 Ne dia antu efula wayuya lu lukumbu lami, wayuta untu l'untu ati: Dimi keli Kristu. Vo wayunganyia antu efula. 6 Nyu nyayuka akambu wa ata la

kumu ya ata. Nyewoki, tanyukananaki, dieli la akambu aso dia ndja, keli ekumelu atayi. 7 Wudja ayolosha wudja ukina. Diulelu diayolosha diulelu dikina. Ndjala ka kasha la adidimu wa kete wayuyala lu dihili la dihili. 8 Keli akambu aso tshe weli etatelu k'asui.

9 Ku vo wayunyukimo lu asui, wayunyudiaka. Nyu nyayuhetshama lu wedja tshe ne dia lukumbu lami. 10 Ku antu efula wayuyala wodu, wayufungana, wayuhetshanya. 11 Amvutshi efula wa kashi wayunela, wayunganya antu efula. 12 Ne dia lam'ayufula akambu wa kolo, ngandji k'antu efula kayola. 13 Keli one latetemala edja ndu l'ekumelu, ayushimbamela. 14 Lukumu l'ololo lone la diulelu layusambishama lu kete tshe, uku omenyi le wedja tshe. L'okongo diku, ekumelu kayuya.

15 Okone lam'ayunyena elanyelu ka wononyi kakati umvutshi Danyele kemadi lu dihili d'ekila (one lala akambu ane amani fundu), 16 wane weli la Judiya kawulawo l'ekungu. 17 One leli ladiku dia luudu takitaki dia ntosa diango uma lu luudu landi. 18 One leli l'ekambo takalulaki dia ntosa koti diandi. 19 Keli ndi fono kayuyala lu nshi sho le wane weli la waemi ndu le wane walomia ana awele li! 20 Nyolombe nyati: Elawelu kasu tayalaki l'eleku ka tshitshi, kana lu lushi l'ekila. 21 Ne dia l'okongo diku, fono ka wulu kayuya, wuhu wahatayala uma k'etatelu k'andja edja ndu kakiane, ndu wuhu wahayalaki pundju. 22 Utunduyala nshi sho kunsusama, tshiki nduku untu lutushimbamela. Keli wayususa nshi sho ne dia esonami. 23 L'etena keso, naka untu ayunyutela ati: Enda, Kristu eko lane! kana ati: Ndi eko lane! tanyetawoki. 24 Ne dia wane wayudimbiya antu vati: Kristu mbesu, la amvutshi mbesu, wayutumba. Vo wayenya tulimbitelu la akambu wa mamba dia munganya ndu esonami, naka vo wayeya ntsha. 25 Nyulungi, dimi lambutanutyedi. 26 Okone, naka wayunyutela vati: Nyendi, l'usui kendi, tanyutshokaki; kana, wayunyutela vati: Nyendi, lu mvudu ya l'etei kendi, tanyetawoki. 27 Uku atungadimoka dingadimu dia ndjidi lu leke l'ehutwelu ka unya, ku dio menama lu leke l'edjelu ka unya, osoku mbayuyala eyelu ka On'a untu. 28 Len'eli edu, leko kayusanganaka pungu kame.

***Tulimbitelu ta Eyelu ka Jesu
(Mak. 13 :24-27 ; Luk. 21:25-28)***

29 Kem'edja l'okongo w'asui wa lu nshi sho, unya ayukadimo udjima,

ngondo hukashiya ntu, toto tayoko uma l'ulungu. Diango dia wulu dia l'ulungu diayusutshasutshama. 30 Ku djimbitelu ya On'a untu yayene l'ulungu. Wedja tshe wa la kete wayulela, wayena On'a untu ayayi lu wangi wa l'ulungu la wulu ndu la lutumbu la wuki. 31 Ndi ayutuma andjelo andi la diui dia wuki dia punji. Vo wayutusanganya esonami andi uma lu beke nei, uma lu kuma kemotshi k'ulungu edja ndu lu kuma kekina.

***Djimbitelu Uma l'Utamba a Fingu
(Mak. 13:28-31; Luk. 21:29-33)***

32 Nyose wetshelu uma l'utamba a fingi. Lam'atuyalaka lutahi lawo woduwodu, lam'atuwutundjaka amonga awo, nyu nyateyaka nyati: Owo aya suki. 33 Okone ndu nyu lam'ayunyena akambu eko tshe, nyayeya nyati: On'a untu aya kasuki, aya ka suku. 34 Mete kanyutelami nti: Antu wa lolonga lone hawushila, tshikima akambu aso tshe wambushidiyama. 35 Ulungu la kete wayushila, keli aui ami hawushila.

36 Keli nduku untu leya lushi lako kana unya ako, kuyanga andjelo wa l'ulungu, kuyanga Ona, paka Papa ndame. 37 Uku aki lu nshi ya Noa, mbayuyala eyelu ka On'a untu. 38 Lu nshi yako, la ntundu ka elula atayi, antu wakalekaka, wakanokaka, wakatshukanaka, wakatshukamaka, edja ndu lushi lakoto Noa lu watu a luudu. 39 Vo kumbeya, edja ndu lam'akayi elula, akawakhumela tshe. Osoku mbayuyala eyelu ka On'a untu. 40 Etena keso, antu ahendi wayuyala l'ekambo, wayosa omotshi, ku wayutshika ukina. 41 Amantu ahendi wayohela diango lu dive, wayosa omotshi, ku wayutshika ukina. 42 Okone nyewo, ne dia nyu hanyeyi lushi layuya Khumenyu. 43 Keli nyeyi nyati: Kanga luudu, utundeya unya wayuya uvi, tshiki ndi utosena, ndu tutundetawo luudu landi ntundwana. 44 Okone ndu nyu, dieli la nyu dia ndjalongosola, ne dia On'a untu ayuya lu unya wahanyalungamela.

***Ukambi a Kolamelu la Ukambi
a Kolo la Difutu Diawo
(Luk. 12:41-48)***

45 Ukambi akona weli la kolamelu la yimba, wakakitsha khumendi ladiku dia antu wa luudu landi, dia mbashaka mbu ya nde yawo lu tena diayo? 46 Lam'ayuya khumendi, lam'ayundutana atsha osoku, ukambi oso ayuyala la otshoko. 47 Mete kanyutelami nti: Ndi ayukitsha ladiku dia diango diandi tshe.

48 Keli lam'ayuta ukambi a kolo uku l'utema andi ati: Khumemi ambutubiya. 49 Ku lam'ayundutatela nkomola anyandi ekambi, lam'ayundolekaka, lam'ayundonokaka la ambidjoki a wanu, 50 khumi a ukambi ako ayuya lu lushi lahandalungamela, ndu lu unya wahandeyi. 51 Ndi ayôkomola wulu, ndu ayukitsha kame la akanga a lukesu. Leko, antu wayulela ndu wayokeketanya anyu awo.

Esekaseka Dikumi wa Dimuma

25 Lushi loso, diulelu dia l'ulungu diayuyala uku esekaseka dikumi wa dimuma, wakose atala awo, wakatshu la ntusangela utshuki a wadi. 2 Atanu awo waki dinginya, atanu waki la yimba. 3 Lam'akose akanga a dinginya atala awo, vo kombosa iso, 4 Keli akanga a yimba wakatshu la iso lu sayi yawo ndu lu atala awo. 5 Lam'akatubiya utshuki a wadi, esekaseka ako tshe wakanyingonyingo, wakalali djo. 6 L'asa ndeki, wakadji dielu vati: Enda, utshuki a wadi! Nyuyi la ndjusangela. 7 Ku esekaseka eso tshe waketo, wakalongosola atala awo. 8 Akanga a dinginya wakatela akanga a yimba vati: Nyutusha yema y'iso, ne dia atala asu wutsha nyimala. 9 Keli akanga a yimba wakakaluya diui vati: Iso hukuka le su ndu le nyu, undu. Nyutshu le wane watusundjaka, nyutuyasumbeli. 10 Lam'akawatshu dia ntusumba iso, utshuki a wadi akayi. Okone wane wakayalongosola, wakoto la ndi lu dambu dia tshuki, ku wakadihi lukuki. 11 L'okongo diku, ndu esekaseka ekina wakayi, wakati vati: Khumadiondjo, Khumadiondjo, utudihula. 12 Ku ndi akakaluya diui ati: Mete kanyutelami nti: Dimi halanyeyi. 13 Okone nyulungamelaki, ne dia nyu hanyeyi lushi kana unya.

Talata (Luk. 19:11-27)

14 Dikambu ne dieli uku untu lakayangi ntsho lu kete kina. Ndi aketi ekambi andi, akatshikela diango. 15 Ndi akasha omotshi talata tshanu, ukina talata hyendi, ukina talata otoi, le untu l'untu uku yimba yandi. Ku ndi akatshu lu lokendo. 16 One lakalungula talata tshanu, akatshi la yo ukanda, akakundja talata kina tshanu. 17 Ndu one lakalungula talata hyendi, akakundja kina hyendi. 18 Keli one lakalungula otoi, akatshu, akatutshima lu kete, akatushe lufalanga la khumendi. 19 Lam'aketi nshi kambi, uwandji w'ekambi ako akayi, akali la wo diango. 20 One lakalungula talata tshanu

akayi, akela talata kina tshanu. Ndi akati ati: Khumadiondjo, we akambisha talata tshanu, enda, dimi lakakundja talata kina tshanu. 21 Khumendi akawutela ati: Kawo, we ukambi w'ololo la kolamelu. We aki la kolamelu lu diango tshitshe, dimi layukukitsha ladiku dia diango efula. Oto lu ongenongeno wa khumeye. 22 Ndu one lakalungula talata hyendi akayi, akati ati: Khumadiondjo, we akambisha talata hyendi. Enda, dimi lakakundja talata kina hyendi. 23 Khumendi akawutela ati: Kawo, we ukambi w'ololo la kolamelu. We aki la kolamelu lu diango tshitshe, dimi layukukitsha ladiku dia diango efula. Oto lu ongenongeno wa khumeye. 24 Ndu one lakalungula talata otoi akayi, akati ati: Khumadiondjo, dimi nkeyaka nti: Kanga ngala keye, latunaka lam'akiye kumune, latusanganyaka lam'akiye kunyanganya. 25 Ku dimi lakuki woma, lakatshu, lakatushe talata kaye lu kete. Henyi engo kaye kene! 26 Keli khumendi akakaluya diui ati: We ukambi a kolo la shuasua! We akeyi wati: Dimi katunaka lam'akimi kumune, ndu katusanganyaka lam'akimi kunyanganya? 27 Diaki la ye dia nkimo talata kumune le asondjanyi, tshiki lam'uyemi ane, dimi lutuyulungula talata kami ndu waho. 28 Okone nyôhotole talata keku, nyukisha one leli la talata dikumi. 29 Ne dia leli la diango, wayuwusha dikina, ku ndi ayuyala la efula. Keli one laha la engo wayôhotola ndu kene keli la ndi. 30 Nyukadja ukambi w'anyanya uku lu udjima a l'andja. Leko, antu wayulela ndu wayokeketanya anyu awo.

Elumbwelu

31 Lam'ayuya On'a untu lu lutumbu landi, la andjelo tshe kame la ndi, ndi ayudjase lu kiti ka diulelu ka lutumbu landi. 32 Wedja tshe wayusanganyema la ntundu kandi, ku ndi ayuwatanya uku atatanyaka ulami ekoko la mbudi. 33 Ndi ayukitsha ekoko lu lunya landi la pami, ku mbudi lu lunya la lomosio. 34 Ku Khum'ekanga ayutela wane weli lu lunya landi la pami ati: Nyuyi, nyu etshokwami wa Papa, nyukiti diulelu diakawanyolongoswela umaka etatelu k'andja, 35 ne dia dimi laki la ndjala, nyu nyakambisha mbu ya nde; dimi laki la pusa, nyakambisha dia no; dimi laki ongendangenda, nyu nyakambotshiya lu luudu. 36 Dimi laki utakataka, nyu nyakandotsha; dimi laki la hemo, nyu nyakayumenda; dimi laki lu lukanu,

nyu nyakayi le mi. 37 Ku antu w'ololo wayuwumbula vati: Khumadiondjo, etena kakona kakatakenyi la ndjala, kakatakusha mbu ya nde? kana la pusa kakatakusha dia no? 38 Etena kakona kakatakenyi ongendangenda, kakatakulungula? kana utakataka, kakatakolotsha? 39 Etena kakona kakatakenyi la hemo, kana lu luudu la lukanu, kakatayi dia ndjukenda? 40 Khum'ekanga ayâkaluya diui ati: Mete kanyutelami nti: Uku akanyatshela otoi omotshi a wane wuleki tshitshe l'atei w'analingu ane, dimi uku akanyatshela. 41 Ku ndi ayutela wane wa lu lunya landi la lomoso ati: Nyumanganeli, nyu ambidjami mananu! Nyutshu lu dja ya pundju, yakawahetshiya uhimbanyi la andjelo andi, 42 ne dia dimi laki la ndjala, nyu kumbishami mbu ya nde; dimi laki la pusa, nyu kumbishami dia no. 43 Dimi laki ongendangenda, nyu kunungulami; dimi laki utakataka, nyu kondotshami; dimi laki la hemo ndu lu lukanu, nyu kundja dia ndjumenda. 44 Ku ndu vo wayuwumbula vati: Khumadiondjo, etena kakona kakatakenyi la ndjala kana la pusa, kana ongendangenda, kana utakataka, kana la hemo, kana lu lukanu, kakisu kunkukimanya? 45 Ku ndi ayâkaluya diui ati: Mete kanyutelami nti: Ne dia uku akinyu kuntshela otoi omotshi wuleki tshitshe l'atei a wane, dimi uku akinyu kuntshela. 46 Antu aso wayutsho lu sui dia pundju, keli antu w'ololo lu lumu la pundju.

Sheki ya Ndjaka Jesu
(Mak. 14:1-2 ; Luk. 22:1-2; Joa. 11:45-53)

26 Lam'akashili Jesu mvuta aui aso tshe, ndi akatela ambeki andi ati: 2 Nyu mbeyaka nyati: L'okongo a nshi hyendi, lushi la wuki l'Elekanelua layuyala. On'a untu ayukimoma dia vo mbudiaka l'utamba a mpeketanya.

3 L'etena keso, elombedi a waki la dikumanyi dia wudja wakasangana lu seke dia olombedi a ladiku, lakawetaka vati: Kaifasi. 4 Vo wakambwana dia munda Jesu la lukesu, la dia mbudiaka. 5 Keli vo wakati vati: Aha l'etena ka lushi la wuki, lundju latukuyala l'atei w'antu.

Malashi w'Ushinga a Wulu
(Mak. 14:3-9; Joa. 12:1-8)

6 Lam'aki Jesu la Betaniya lu luudu la Simona, kanga sudi, 7 umuntu omotshi akayi le ndi la olondo wa malashi w'ushinga a wulu efula. Ndi akawutela l'ote lam'akandadjashi

la mesa. 8 Lam'akenyi ambeki dikambu so, vo wakuki kele, wakati vati: Ukundi alanyawo malashi okone na? 9 Malashi one utusundjama la falanga efula dia mbisha asi wula. 10 Keli Jesu akeyi dikambu so, akawambula ati: Ukundi atshumulanyo umuntu one? Ndi ambuntshela dikambu di'ololo. 11 Nyu nyeko la akanga a weula nshi tshe l'atei anyu, keli dimi kema l'atei anyu nshi tshe. 12 Ndi ambumvutela malashi one, ndi ambutsha dikambu dia nongosolami lam'ayuwunkhunde. 13 Mete kanyutelami nti: L'ahuli tshe wa la kete, lene ayuwusambishaka lukumu l'ololo lone, wayutaka ndu dikambu diambutsha umuntu one. Dio diayuyala euhwelu kandi.

Judasi Ambuyanga Nkimo Jesu le Elombedi (Mak. 14:10-11; Luk. 22:3-6)

14 L'okongo diku omotshi la lu dikumi la ahendi lukumbu landi Judasi Isakariyote, akatshu le elombedi a waki. 15 Ndi akawambula ati: Kayunyumbisha naka dimi layunyukimwelandi? Ku vo wakufuti tenyi dia fesa akumi asatu. 16 Uma ka etena keso, kakandayangani mbakimwela Jesu.

Ma Di'Elekanelu
(Mak. 14:12-21; Luk. 22:7-14, 21-23; Joa. 13:21-30)

17 Lushi la ntundu la Ma Diaha la Edya, ambeki wakayi le Jesu. Vo wakawumbula vati: Lendi alangaye shu ntukolongoswela dia ntle ma di'elekanelu? 18 Ndi akati ati: Nyutshu l'usumba, laka untu omotshi, kanyutuwteli nyati: Umbetsha kata ati: Etena kami kaya suki. Dimi layuyole ma dia elekanelu lakaye, dimi la ambeki ami. 19 Ambeki wakatshi uku akawatela Jesu. Vo wakatolongosola ma di'elekanelu.

20 La dikolo, Jesu akadjashi la ambeki andi dikumi la ahendi wale ma. 21 Lam'akawalekaka, ndi akati ati: Mete kanyutelami nti: Otoi anyu ayunfunga. 22 Vo wakanyangi efula; wakatatela mbumbulu untu l'untu ati: Khumadiondjo, dimi? 23 Ndi akakaluya diui ati: One ludjisha la mi lunya lu lukinga, ndi kayunfunga. 24 On'a untu ayutsho uku ufundami dikambu diandi. Keli fono kayayi le untu ako lafunga On'a untu! Aki ololo untu ako kumbuto. 25 Judasi, lakufungi, akawumbula ati: Umbetsha, dimi? Jesu akawutela ati: Wem'oso ata.

26 Lam'akawalekaka ma, Jesu akose ukama wa ma, akôtsokola, akawatula.

Ndi akasha ambeki, akati ati: Nyose, nyuli; dimba diami ne. 27 Ndi akose dikoho, akuki lusaka, akawasha, akati ati: Nyono nyu tshe. 28 Dikila diami dia sheki ne diambutshulwama dia nyimanya antu efula kolo. 29 Dimi lambunyutela nti: Umaka kakiane dimi handjono ashi w'elua ene edja ndu lushi layumono la nyu ashi w'elua w'eyuyu lu diulelu dia Papa.

Jesu Ambutela Petero Dia Langunu Landi
(Mak. 14:27-31; Luk. 22:31-34;
Joa. 13:36-38)

30 Lam'akawimbi usambu, vo wakatshu lu Ukungu w'Eweli. 31 Ku Jesu akawatela ati: Nyu tshe nyayutakana lu dikambu diami l'utshu one, ne dia akafundama ati: Dimi layudiaka ulami w'ekoko, ku ului w'ekoko wayudiangana. 32 Keli lam'ayumulwama, layutsho la ntundu kanyu la Ngalili. 33 Keli Petero akukaluya diui ati: Kuyanga antu tshe wayutakana lu dikambu diaye, dimi halutakana pundju. 34 Jesu akawutela ati: Mete kakutelami nti: L'utshu one, la ntundu lekeka lateki, we ayumanguna tena satu. 35 Petero akawutela ati: Naka dieli la mi dia mvo la ye, halakanguna. Ndu ambeki tshe wakati pupu.

Ngetesemane
(Mak. 14:32-42; Luk. 22:39-46)

36 Jesu akayi la wo lu dihuli diakawetaka vati: Ngetesemane. Ndi akatela ambeki andi ati: Nyutukudjase lane, dimi ntukutsho lene dia ntolomba. 37 Ndi akatshu kame la Petero la ana ahendi wa Zebede. Ndi akatatela nyanga l'utema, aki la lokonyo efula. 38 Ku ndi akawatela ati: Utem'ami ambutamanya nyanga utsha lu nyoi. Nyutshikali lane, nyosenaki la mi. 39 Ku ndi akangana la wo yema, akayakosha ekhukhumadi la kete. Ndi akalombe ati: Papa, naka nkukaka, dikoho ne diamumweli. Keli aha uku alangami, paka uku alangaye. 40 Ku ndi akayi le ambeki, akatani lu djo. Ndi akatela Petero ati: Ngandi, nyu hanyeyi nsena la mi ushidi otoi? 41 Nyewoki, nyolombaki, nyutukoko l'ehimba. Mete utema nangaka, keli dimba mbeli wodu. 42 Ndi akatshu etena ka hendi, akatolomba ati: Papa, naka dikoho ne hadieyi mumwelami, paka dimi dino, diatshami uku alangaye. 43 Ndi akayi ntu, akatani lu djo, ne dia ashu awo waki wetshu. 44 Ndi akatshiki ntu, akatshu, akatolomba etena ka satu, akati aui ntu pupu. 45 Ku ndi akayi le ambeki, akawambula ati: Nyakalali djo ndu

nyakumuya? Nyendi, unya aya suki; On'a untu ambushila la nkimwama l'anya w'antu wa kolo. 46 Nyeto, tutshu. Nyendi ufungi ami aya suki.

Judasi Ambufunga Jesu; Wambunda Jesu
(Mak. 14:43-50; Luk. 22:47-53;
Joa. 18:2-11)

47 Kam'akandataka osoku, Judasi, omotshi a lu dikumi la ahendi, akayi la ului a wuki w'antu waki la tombo la tukalimba, uma le elombedi a waki la dikumanyi dia wudja. 48 Ufungi andi akawasha djimbetela ati: One layononana la mi, keti ndi uku; kanyuwundi. 49 Kem'edja, ndi akawemula ati: Moyo, Umbetsha! Ku ndi akanonana la ndi. 50 Jesu akawutela ati: Ongenyi, aya ntsha dikambu diuyeye. Ku vo wakayi, wakahe Jesu any, wakawundi. 51 Enda, omotshi a wane waki la Jesu, akasimbula lunya, akasomola yombo, akakote ukambi w'olombedi a ladiku, akuhimbula tui. 52 Ku Jesu akawutela ati: Ukaluya yombo yaye lu dihusu; ne dia wane tshe wakimela yombo, wayuvo la yombo. 53 We nkanaka wati: Dimi haleyi nomba Papa, ku ndi ntumelami andjelo wuleki elui dikumi l'ehendi kakiane uka? 54 Ukundi ukuki afundelu nshidiyama ati: Dieli la dikambu ne ndjala? 55 Lu unya oso, Jesu akatela elui w'antu ati: Nyu nyambuya la tombo la tukalimba dia ndjumunda uku atuwundaka opotodi uka? Dimi lakadjaseka la lushi la lushi lu etemwelo, letsha, nyu kumundami. 56 Keli dikambu ne tshe diambuyala dia nshidiya afundelu wa amvutshi Ku ambeki tshe wakutshiki wakalawo.

Diwandja Dia Jesu la Ntundu k'Embadi
(Mak. 14:53-65; Luk. 22:54-55, 63-71;
Joa. 18:12-14, 19-24)

57 Amundji wa Jesu wakotole laka Kayifasi, olombedi a ladiku, lene akasangana afundji la dikumanyi. 58 Keli Petero akatuyelaka tshalula utsha lu seke dia lukumbu la olombedi a ladiku, akoto loko, akatudjase la alami, ne dia menda ekumelu ka dikambu. 59 Elombedi a waki la ului w'embadi tshe wakayangi dikambu dia mamanyiya Jesu, ne dia mbeya mbudiaka. 60 Keli vo kumbutana la dikambu, kuyanga mbakayi emenyi efula wa kashi. Keli l'okongo diku, ahendi wakayi; 61 wakati vati: Untu one akati ati: Dimi mbeyaka mpandjula etemwelo ka Unyashungu la nkhihika lu nshi shatu. 62 Olombedi a ladiku akemala, akawumbula ati: We hakaluya nduku diui?

Dikambu diata emenyi ene, ukundi edio? 63 Keli Jesu akatshikala ki. Olombedi a ladiku akawutela ati: Dimi lambukolomba lu lukumbu la Unyashungu a lumu nti: Ututeli kana Kristu keye, On'a Unyashungu. 64 Jesu akûkaluya diui ati: Wem'oso ata. Keli dimi lambunytutela nti: Umaka kakiane, nyayena On'a untu udjashi lu lunya la pami la Wulu; ayayi lu wangi wa l'ulungu. 65 Ku olombedi a ladiku akayatela ahondo, akati ati: Ndi ambotenga Unyashungu, akatahumbi emenyi ntu? Hanyuki! nyu nyame aso wuka lotengo landi. 66 Akananyu na? Vo wakakaluya diui vati: Ndi nkukaka mvo. 67 Ku vo wakohongwela soi l'elundji, wakôkomola mbala. Akina wakûhakula toambo, 68 wakawutela vati: We Kristu, ututeli akambu wahatayi! Untu akona ukomoditi?

Petero Ambanguna Jesu Tena Satu
(Mak. 14:66-72; Luk. 22:56-62;
Joa. 18:15-18, 25-27)

69 Petero akadjashi l'andja lu seke dia lukumbu. Ukambi a umuntu omotshi akayi le ndi, akawutela ati: Ndu we kaki la Jesu y'usi Ngalili. 70 Keli ndi akanguna la ntundu kawo tshe, akati ati: Dimi haleyi kene kataye. 71 Lam'akandatumbi l'andja lu mbalasa, ukambi a umuntu ukina akawenyi, akatela wane wakemadi laawo ati: Ndu untu one kaki la Jesu y'usi Nazareta. 72 Ndi akanguna ntu, atshiba ati: Dimi haleyi untu oso. 73 Kem'edja wane wakemadi laawo, wakatela Petero vati: Mete ndu we keli usikawo, ne dia oteketa aye ambukushula. 74 Ku ndi akatatela ntshika tunyi la ntshiba ati: Dimi haleyi untu oso. Kem'edja lekeka lakeki. 75 Ku Petero akuho diui diakawutela Jesu ati: La ntundu ka lekeka lateki, we ayumanguna tena satu. Ndi akatumbi, akaleli wulu.

Wambukimo Jesu le Pilata
(Mak. 15:1; Luk. 23:1-2; Joa. 18:28-32)

27 La pindju, elombedi a waki tshe la dikumanyi dia wudja wakatshwela Jesu sheki dia mbudiaka. 2 Vo wakûkeleka, wakatshu la ndi, wakûkimo le umbuledi Pilata.

Ekumelu ka Judasi

3 Ku Judasi, ufungi andi, lam'akandenyi ati: Wambuamiamia, ndi akakadimula utema, akakaluya tenyi dia fesa akumi asatu le elombedi a waki la dikumanyi. 4 Ndi akati ati: Dimi lambutsha kolo, ne dia lambufunga

untu laha la unungu. Keli vo wakati vati: Akatatshi na? Dikambu diaeye weme. 5 Ku ndi akakadja tenyi dia fesa lu etemwelo, akamo, akatuyadja kodi. 6 Elombedi a waki wakayosa tenyi diaho dia fesa, wakati vati: Eko ekila dia nkitsha diango ne l'ekitsshelu, ne dia dio dieko ushinga a dikila. 7 Ku vo wakasangi lulimi, wakasumbi ekambo k'ukingi a puki la dio, ne dia nkhundeka angandangenda. 8 Okone vo mbetaka ekambo keso vati: Ekambo ka Dikila, edja ndu elo. 9 Okone diui diakati umvutshi Jeremiya diakashidiyama ati: Vo wakose tenyi dia fesa akumi asatu, uku ushinga wakashikike asi Isariyele amotshi, dia mbidjaka one lambuwudja ushinga, 10 ku wakayikimo dia nsumba ekambo k'ukingi a puki, uku akambidjanga Khumadiondjo.

Jesu la Ntundu ka Pilata
(Mak. 15:2-5; Luk. 23:3-5; Joa. 18:33-38)

11 Jesu akemala la ntundu ka umbuledi. Ku umbuledi akawumbula ati: We keli Khum'ekanga k'asi Juda? Jesu akawutela ati: Wem'oso ata. 12 Keli lam'akosongwela elombedi a waki la dikumanyi, ndi kunkaluya nduku diui. 13 Ku Pilata akawumbula ati: We huki efula k'akambu wakosongwelawo keso? 14 Keli ndi kumbukaluya nduku diui, kuyanga lu aui wakawûfundi. Okone umbuledi akambi efula.

15 Lu lushi la wuki kaki umbuledi la etshelu ka ntshungwela ului w'antu usi lukanu omotshi langawo. 16 Lu nshi sho, vo waki la usi lukanu lakeyamaka, lukumbu landi Barabasi. 17 Ku lam'akawasangana, Pilata akawambula ati: Akona alanganyu dimi nyutshungwela, Barabasi, kana Jesu, letawo vati: Kristu? 18 Ndi akeyi ati: Vo wakakimo Jesu ne dia kandjema. 19 Lam'akandadjashi lu kiti k'elumbwelu, wadendi akûtumela diui ati: Totoki lu dikambu dia untu ololo uku, ne dia dimi lakasuwi efula lu do elo dia dikambu diandi. 20 Elombedi a waki la dikumanyi waketauyaya elui w'antu dia vo nomba Barabasi, la ndjaka Jesu. 21 Keli umbuledi akawambula ati: L'atei awo vo ahendi, akona alanganyu dimi nyutshungwela? Vo wakati vati: Barabasi. 22 Ku Pilata akawambula ati: Kayumutshela Jesu, letawo vati: Kristu, na? Vo tshe wakati vati: Wûdiaki l'utamba a mpeketanya. 23 Ndi akawambula ati: Okoko wana? Kolo kakona kutshendi? Keli vo wakahangohango wulu vati: Wûdiaki lu utamba a mpeketanya!

24 Lam'akenyi Pilata ati: Diui diami

hadiukema, keli lufungusu lambutuwo, ndi akose ashi, akotsha anya la ntundu ka ului w'antu. Ndi akati ati: Dimi lambuyindjama lu dikambu dia dikila dia untu ololo one; dikambu dianyu nyame. 25 Antu tshe wakakaluya diui vati: Dikila diandi diayali l'ete asu, ndu l'ete wa an'asu! 26 Ku ndi akâtshungwela Barabasi, keli akakomola Jesu, akûkimo dia ndi ndjakema l'utamba a mpeketanya.

Wambosoka Jesu ***(Mak. 15:16-20; Joa. 19:2-3)***

27 Ku alimbi w'umbuledi wakatole Jesu lu luudu l'elumbwelu, wakômotela ului tshe. 28 Vo wakâkulula ahondo, wakôlotsha ukutu wa tilili. 29 Vo wakele dembo dia kusu di'atende, wakûlembedio, wakûkimiya danga lu lunya la pami. Vo wakawukela adui, wakôsoke vati: Moyo, Khum'ekanga k'asi Juda! 30 Vo wakawutela soi, wakose danga diako, wakôkomoladio l'ote. 31 Lam'akawashili mbosoka, vo wakûkulula ukutu ako, wakôlotsha ahondo andi. Ku vo wakatshu la ndi dia ntûdiaka l'utamba a mpeketanya.

Wambuhane Jesu lu Utamba a Mpeketanya ***(Mak. 15:21-32; Luk. 23:26-43; Joa. 19:17-27)***

32 Lam'akawatumbi uma loko, vo wakenyi pami kemotshi k'usi Kurene, lukumbu landi Simona, wakutshusha la wulu dia membia utamba andi a mpeketanya. 33 Lam'akawakumi lu dihuli dietawo vati: Ngolongota (kitshimudi ati: Dihuli dia lombo), 34 vo wakawusha wanu a no, wusanganyimi la kundju. Keli lam'akandaleta, ndi akaseke no. 35 Lam'akawûhane l'utamba a mpeketanya, vo wakakahana ahondo andi lu eukelu k'uwali. 36 Ku vo wakadjase, wakûlami leko. 37 Wakakitsha efundelu kakawûfundu la diku di'ote andi vati: Jesu Khum'ekanga k'asi Juda one. 38 Ku vo wakahane apotodi ahendi lu etamba a mpeketanya: omotshi lu lunya la pami, ukina lu lunya la lomoso. 39 Ambetshi a mbuka wakotenge, wasutsha ete awo, 40 wata vati: We lukuki mpandjula etemwelo, la nkhihika lu nshi shatu, uyashimbela! Naka On'a Unyashungu keye, ukiti uma l'utamba a mpeketanya! 41 Ndu elombedi a waki kame la afundji la dikumanyi, wakosoke pupu; wakati vati: 42 Ndi akashimbela akina, ndi heyi ndjashimbela! Khum'ekanga ka Isariyele kendi; akiti kakiane uma l'utamba

a mpeketanya, ku shu tayuwetawo. 43 Ndi atekamaka Unyashungu. Unyashungu aya mbushimbela kakiane, naka ndi mbulangaka; ne dia ndi akati ati: On'a Unyashungu kemi. 44 Ndu apotodi wakawahane kame la ndi lu etamba a mpeketanya, wakôtenge pupu.

Nyoi ka Jesu ***(Mak. 15:33-41; Luk. 23:44-49; Joa. 19:28-30)***

45 Udjima akayala lu kete tshe umaka unya l'atei w'ote edja ndu unya l'eshidi esatu. 46 Uku l'eshidi ako esatu, Jesu akawelega wulu ati: Eli, Eli, lama sabakatani? kitshimudi ati: Unyashungu ami, Unyashungu ami, ukundi ansekaye na? 47 Lam'akuki antu amotshi wakemadi laawo diui so, vo wakati vati: Untu one ambeta Elidja. 48 Kem'edja omotshi akalawo, akatambia dimbu lu wanu w'ukayi, akadidji lu danga, ku ndi akawusha dia ndi no. 49 Keli akina wakati vati: Nyutukete, tutukenda kana Elidja ayuya la ndjushimbela. 50 Jesu akawelega wulu ntu, akakitshiya.

51 Nyulungi, dihondo diakahanemi lu etemwelo, diakate betshi pendi, uma ladiku pulu ndu l'esi. Kete yakadidima, ave a waki wakate; 52 waumbu wakadiho, ekilami efula wakavu wakolo. 53 Vo wakatumbi uma lu waumbu l'okongo w'eulwelu kandi, wakayi l'usumba w'ekila, wakene le antu efula. 54 Lam'akenyi olombodi w'alimbi la wane wakalamaka la ndi Jesu, udidimu wa kete la akambu wakatshama, vo wakuki woma efula. Vo wakati vati: Mete, one aki On'a Unyashungu!

55 Amantu efula wakatangaka uma la tshalula, wane wakayeli Jesu uma la Ngilili, ne dia ntûkambelaka ulimu. 56 L'atei awo kaki Mariya usi Mangadala; ndu Mariya nyangu Yakoba la Jose, ndu nyangu ana wa Zebede.

Wambukhunde Jesu ***(Mak. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Joa. 19:38-42)***

57 La dikolo, kanga ongonyi uma l'Arimatayo, lukumbu landi Josefu, akayi; ndu ndi kaki umbeki a Jesu. 58 Ndi akatshu le Pilata, akalombe udu a Jesu. Ku Pilata akati diui dia vo mbushawo, 59 Josefu akose udu, akawombe dihondo dia linene dia pudipudi. 60 Ndi akatuwetamia lu diumbu diandi di'uyuyu, diakandatshimi lu dive. Ndi akangitula dive dia wuki utsha lu suku dia diumbu, ku ndi akatshu. 61 Mariya usi

Mangadala la Mariya ukina waki leko, wudjashi welanedi la diumbu.

62 Lam'akahuto unya, lushi la l'okongo w'Elongoswelo, elombedi a waki la Afarise wakasangana la ntundu ka Pilata. 63 Vo wakati vati: Khumadiondjo, shu tambuho diui diakati kanga lukanyi one lam'akindi la lumu ati: L'okongo a nshi shatu, dimi layulo. 64 Okone uti diui dia antu nama diumbu wulu edja ndu lushi la satu, ne dia ambeki andi watukuya dia ndjosa udu andi, ku vo ndjutela antu vati: Ndi ambulo uma lu nyoi. Ku lukesu la l'okongo layuleka la ntundu kolo 65 Pilata akawatela ati: Nyu nyeko la djuu y'alimbi watulamaka; nyutshu, nyutakitsha dia vo nama diumbu wulu, uku weyanyu. 66 Ku vo wakatshu, wakatukitsha alami dia nama diumbu, wakadji djimbitelu lu dive, wakatshiki alami laawo.

Diumbu Diambutanema Hwe

(Mak. 16:1-8; Luk. 24:1-12; Joa. 20:1-10)

28 L'okongo a lushi l'ekila, la hyutshihutshi ya lushi la ntundu la lubingu, Mariya usi Mangadala la Mariya ukina wakayi la ndjenda diumbu. 2 Nyulungi, kete yakadidima efula, ne dia ondjelo wa Khumadiondjo akahulo uma l'ulungu, akayi. Ndi akangitula dive, akadjase ladiku adio. 3 Lowa landi laki uku dingadimu dia ndjadi. Ahondo andi waki wema uku pembe. 4 Alami wakasaki lukumba ndu wakayala uku antu wambuwo, ne dia woma andi. 5 Keli ondjelo akatela amantu ati: Tanyukaki woma; ne dia dimi mbeyaka nti: Nyu nyambuyanga Jesu, lakawadiaki lu utamba a mpeketanya. 6 Ndi kema lane, ne dia ndi ambulo uku akandati. Nyuyi, nyuyendi dihuli diakandetami. 7 Nyutshu esadi, nyututeli ambeki andi nyati: Ndi ambulo uma lu nyoi. Enda, ndi

ayeta la ntundu kanyu utsha la Ngalili; leko kayunyutuwenena. Enda, dimi lambunyutela. 8 Vo wakamo esadi uma la diumbu la woma ndu la ongenonogeno a wuki, wakalawo dia ntutela ambeki andi. 9 Nyulungi, Jesu akahumana la wo; akawaemula ati: Moyo! Ku vo wakayi, wakükimela l'ekulu, wakôtemola. 10 Ku Jesu akawatela ati: Tanyukaki woma. Nyutshu, nyututeli analingu, watshu la Ngalili; vo wayutomena leko.

Kashi k'Embadi

11 Lam'akawatatshokaka, nyulungi, alami amotshi wakayi l'usumba, wakatela elombedi a waki akambu tshe wakatshama. 12 Lam'akawasangana la dikumanyi, vo wakasangi lulimi, wakasha alimbi falanga efula. 13 Vo wakawatela vati: Kanyuteli antu nyati: Ambeki andi wakayi l'utshu, wakayosa udu andi lam'akisu lu djo. 14 Naka dikambu ne diayukuma le umbuledi, shu tayuwetawuya, tayunyamela uma l'unungu. 15 Okone alimbi wakose falanga, wakatshi uku akawawatela. Dikambu so diakadiangana l'atei w'asi Juda edja ndu elo.

Diui di'Elakanelu la Didjangu

(Mak. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Joa. 20:19-23)

16 Ambeki dikumi la otoi wakatshu la Ngalili, l'ukungu wakawatela Jesu. 17 Lam'akawawenyi, vo wakôtemola, keli amotshi wakadji tamu. 18 Jesu akayi le wo, akawatela ati: Wakambisha wulu tshe ndu l'ulungu ndu la kete. 19 Okone nyutshu, nyete wedja tshe ambeki, nyâbatiza lu lukumbu la Papa ndu l'Ona ndu la Nyuma k'Ekila. 20 Nyuwaetshaki dia ntsha akambu tshe wamumunyutela. Nyulungi, dimi leko la nyu nshi tshe, edja ndu ekumelu k'andja.